ސަންދާނު

15

އަދަދު އިންސާފު - މުޖުތަމަޢުގެ ހަމަޖެހުން

١٩ جمادى الأولى ١٤٢٥ 7 ޖުލައި 2004 ބުދަ

www.sandhaanu.com

"ގައުމަށް ހިތަން އަންގަ ބަދަލުތަކަށްޓަކައި ނަމަވެ ފިޔަވަމުން" - ފާތިމަތު ނިސްރީން

އަލުގަނޑު ބެހިއްޖެއެވެ، ނުވަތަ ބަދަލުވި އެއްޗެއް ޒަމާނާއި ބެހެއްޓުނީ. ކަންތައްތަކުގައި ބައިނަލްއަޤްވާމީ އަލުގަނޑު ފިކުރުވެރިޔާ އީ-މެއިލް އެއްގަމައްޗަށް ދައުލަތަކަށްވުރެ ކުރިއަށް. އެކަމަކު އާދޭ މައްޗަކަށް ދައުލަތާ އިދިއްކޮ ހަމަޖެހުމެއް ކުރުމުގެ ދައުލަތާއި ނުހަރަދުން.

ދ ސ

އެއީ ސަންދާނު މައްސަލައިގެ
ޝަރީޢަތުގެ ދާއިރާ ދުވަހެވެ.
ފުރަތަމަ ދުވަހު އެއްވެސް ގޮތަކުން
ޙާއްޖުނުނަށް ވަޑައިގަތްތަން
ހަމަޖެއްސާފައެއް ނުވެއެވެ.
އަޖައަހަން ބޭނުން ބަޔަކަށް
ޝަރީޢަތުގެ މަޖިލީހަށް ވަޑައިގަތްތަން
ހަމަޖެއްސާ، އެފުރުސަތު ދިނީ
މާލެއާރޕޯޓު ޝަރީޢަތާމެދު ހިޔާލުން ފާޅުކުރުމަށް
ހައްދުކުރުމަށް ބޭނުންކުރެވޭ ތަފާސްހިސާބުތަކެވެ. ނަމަވެސް
ޝަރީޢަތުގެ މަޖިލީހުގައި ހުރި ފަރާތަކާ ވަކިކަމެއް މިހެންނެއް
އިޖުތިމާޢީ ގޮތެވެ. މައްސަލާގައި ހިމެނޭ މީހުންގެ ގާނޫނީ
މީހުން ޝަރީޢަތް އަޖައަހަން އަދި ވަކިން މަދުންނެވެ.
ގާނޫނީގެ ވިސްނުމުން ޝަރީޢަތް އޮންނަނީ ނުރައްކާތެރިކަމެވެ.
ޖިނާއީ ކޯޓުގައި ހިމާ ހުރި މައްސަލައިގައި ބައްލަވާ ތާރީޚު
ތަށް ދުވަސްކަމަށް ކުރިން ނުކުތް ބަޔާންތަކުގައި ބުނެފައިވި،
ސަންދާނު މައްސަލައިގެ ވާހަކަ ނިމިގެންދެވެ. ޝަރީޢަތު ބައްވާ

ފާތިމަތު ނިސްރީން

ދުވަހުގައި ވަގުތު އެވަގު ކުރިއަށް ގެންދިޔަ ފަރާތުން
ތިބީ ސިޔާސީ މައްސަލައިގެ ސަބަބުން ކުށްވެރިވެފައެވެ.
ކޯޓަށް ގެންދިޔަ އޮތީ ތުހުމަތުތަކަކާއި ގުޅިގެން
ދުވަހު ވަކި ނުވެ ދާއިރުގެ އަޑުއަހާ ފަރާތެއް
ޝަރީޢަތުގެ ދުވަސްތަކުގައި ހުރި މީހުން ބަޔާންކުރެވުނު.

ނިސްރީނާއި ސަންދާނުގެ ބައިވެރިވެފައިވާ ޝަރީޢަތާ
ގުޅޭގޮތުން މެދުވެރިވި ކަންކަން އެނގޭނީ ސަންދާނު
ހަމަގައި އެހީތެރިވެދިނުމަށް ގިނަ ދުވަސް ވެގެންދިޔައެވެ.

ބާއްޖެގައި ސަރުކާރުގެ މުޅި ދައުލަތުގެ ނިޒާމުތައް
ބަލަހައްޓަނީ އެއްބަޔަކު މީހުންނެވެ. ދައުލަތުގެ
ވެރިކަމުގެ ތެރެއިން ސިޔާސީ ބަދަލުތައް ގެނެސްދޭ
ކުރުމަށް ނިސްރީނާ ސަންދާނުގެ ދައުރުތަކަށް ބަލަނީ
ޤައުމުގެ ތާރީޚުގައި މިހާރު ވެސް ވާހަކަ ދައްކަނީ
ކަމުގެ ބޭނުމުގައި ބަންދުކުރި ވަކިވަކި ތުހުމަތެވެ.
ނިސްރީން ވަނީ ސަރުކާރަށް ކުރިމަތިލާފައިވާ
ބަދަލުތަކަށް ގޮވާލާ ރިސާލާތައް ލިޔެ ތަޢާރަފުކުރި
އަދި ޝަރީޢަތް ގާއިމުކޮށް ގަވާއިދުތަކެއް މިހާރުވެސް

ކުރީގައި ކޮށްފައިވާ ކަމެއްގެ ބަދަލުގައި ލިބޭ
ހުކުމްތަކުގެ ސަބަބުން އެފަދަ ވާހަކައެއް ނުހިނގައެވެ.
ނިސްރީނާއި ސަންދާނުގެ ބައިވެރިން ދުށް ކަމަކީ
މިހާރު ވެސް ޖަލުގައި ހުރެ މިފަދަ ކުރިއަރާފައިވާ
ފިކުރު ޤައުމަށް އަންގައިދިނުމަށް ގެންދިއުމެވެ.

ފިޔަވަޅު އެޅުމުގެ މަސައްކަތްތަކުގައި ތަރައްގީ
ކުރުމަށް ދުވަސް ބައިވެރިވާނެކަމަށް ވެއެވެ.

އަދުވަހު ނިސްރީނުގެ މީހުންތަކުން އެއްވެސް ވަރަކަށް
ނުވަތަ ހަމަ ކޯރުގެ ޔާއްދު ނުކުތީ ސަބަބުންނެވެ. މަޖިލީހަށް
ނުވަތަ ކުރިޔަށް ގެންދިއުމަށް އެކަމަކު ހުރެ ސަރުކާރުގެ
ކޮމިޓީތަކުގެ މަސައްކަތް ދޭހަކޮށް ފޮނުވާލުމެވެ. ބޭނުމެއް
ޝަރީޢަތުގެ ކުރިމަތީގައި ފާހަގަކުރެވޭ ރައްޔިތުން
އަދި ޤާނޫނާ އޭގެއަދި ހަމަ ފަހަތުގެ ބަލާ ދަތުރު
މިދިޔަ ބަދަލުތަކުގެ ބޭނުން ނުކުރެވިފަ އެވެ.
ރާއްޖޭގެ ޤާނޫނުގެ ކުރިއަށްދާ ގޮތް ދުވަހެވެ. ހެލް ފިކުރު ބަދަލު
އިސްލާހީ ޤާނޫނުއަސާސީ ބަޔަކު ގޮސް ހަމަ ބިނާކުރަނީ
ގައިޙިސާބުތައް ރާއްޖޭ ދިވެހިން ފަހަތުގެ ދެކުނުގައި.
ބަދަލު ނިސްރީން ބޭނުން ބައްދަލު ހުށަހެޅިއެވެ. އެހެން ގޮތަކުން
ސިޔާސީގެ ހިއްސާ ފިކުރުތަކާއި ބަޔާނާއި ނިސްރީނުގެ
ހާލަތު ގޮތުގެ މަރުޙަލާއަށް ފޯރުކުރި ވާހަކަ ދެއްކިއެވެ.

← 9

7 ޖުލައި 2002 - ސަންދާނު ނަރުދުން މިހުންގެ މައްސަލަ އުފުލަން ޖަލަށް ލުމަށް ޙުކުމް ކުރުމުގެ
މިގެ ދުވަހަކު ކުރިން މިއަދު. މައްޗަށް ސަރުކާރަށް ސަންދާނު ހުއްޓުވުމަށް ނޫހާއި މާބޮލުގައި

ސަރުކާރަށް ފާޑުކިޔުނީ ގެއްލުގެ ދުށްމަނުންނެއް ނޫން!

ސަރުކާރަށް ފާޑުކިޔުމަކުން ގެއްލާ ދީނުގެ ގާއިނަކަށް އަދި ދުށްމަނަކަށް ވެސް ނުވާނެ

އަންވަރީ އަޙްމަދު

ރައްޔިތުގެ ފާޑުކިޔުމުގެ މިނިވަންކަން އެކިވިދާޅުވުން ގަވާއިދުގެ ދާނަ
ކަނޑުވާލުމުގައި، ސަރުކާރުގެ ނަމަކަށް ފާޑުކިޔާ މީހުންނަށް
ގެއްލާ، ދީނާ، އަދި ސަރުކާރުގެ ވެސް ދުށްމަނުން ކަމުގައި
ބުނުމަކީ ރައްކާ ގޮތް ބޭއްވެވެ؟

ނުވަތަ އަސްކަރީން، އަދި ޔައުމާ، ފައިސާވެރިން ކަމުގައި
ދައުލަތުގެ ސަރވަކާރުތައް ނުވެއެވެ. މިޤާބިލީ ހަމައެކަނި މިފަދަ މިހުން
ކަމުގައިވާނަމަ، ފުލުޔޫ ޖިންސިއްޔަތު ހޯދުން އަދި މަލާމާތުން
ފައިދާވެސް، ދީނާއި ގެއްލުގެ ބައްޓަނުގައި ވަދުއިވިއްސާ މިފަދަ
ބައްޓަން ކަމުގާ މިހެން ނުހުންނާނެއެވެ.

އިސްލާމް ޝަރުޢީ ބޮޑެތި ގޮތަކަށް ބަދަލުވެއްޖެ ފަރާތްތަކެއް
ވެސް ސަރުކާރުގެ ހަމަ ދިނުމެއް ކުރިން ފާޑުކިޔާ ރައްޔިތުން
ދެވެނީ ހިސާބަކަށް ވެއްދި ބިނާ ފާއިތުވާ ސިފަތަކުން އެދުން
ޔޮޒުވަލްޒާ ހަމަ ބޮޑު ފަރާތް އަދި ނުހަރަލް ސިފަތަކުން
ދެކޮޅު ބަދަލުވީ ޤައުމީ ހިފަހައްޓައިދިނުން ނުކުރުމެއްނެތެވެ.

ޖަމާޢަތް ޤަބޫލުކުރެވޭ ގަވާއިދުގެ ހުކުމުގެ ދިމާއިން މަނާ
ގޮތަށް ހުރެ ސަރުކާރު ނެރަނީ ހުކުމަށް ބަލަން ދިޔައިރު.
އޭގެ ބޭނުމަކީ މާނަކުރެވޭ ބަޔަކު ދިވެހިން ތަރައްގީ ކުރުމެވެ.
ގެއްލުގެ ދުށްމަނުން ދެކެނީ އެހެން ބައެއް ދެކޮޅު ނަމަ
ބިނާކުރުމުގެ ކުރިއަށް ވަކިވަކި ޝަރީޢަތްތަކެއް ހިނގާށެވެ.
ގަބޫލުކުރާ ސަރުކާރު ފަރާތްތަކުގެ ސިޔާސަތު ބަދަލު ޝަރުޢީ
ބަޔާނާ މީހުން ދެކޮޅަށް އަޅުއްވާ ނުކުތީ ވެސް ބިނާކުރުމަކީ.

ވަކިހަމަ ދައުލަތްތަކުގެ ފާޑުކިޔުންތަކަށް ކުރިމަތިލާން ޖެހިފައިވާ
އެކަމަކު ބަލާފައި އިސްލާމީ ހިތްވަރު ދެއްވާ ބަޔަކު ބޭނުންވެއެވެ.
ސަރުކާރަށް ފާޑުކިޔުމަކުން ގެއްލުގެ ބަދަލުގައި ބަރާބަރު ގެއްލޭ
ގޮތުގެ ބަހުރުވާތައް ބަޔާންކުރުމަށް މިގޮތުން، އެހެން
ސަރުކާރު ދުށްމަނުން ހިފާ ބަދަލުކުރުމުގެ ރައްޔިތުންނަށް

← 2

ތިޔަބޭފުޅާ ސަންދާނު ހޯދުމަށް ގުޅުއްވާ

mysandhaanu@hotmail.com

އަނިޔާ ކަޑައެޅިގެން ކުރުމުގެ ކަން

މުހައްމަދު ޒަކީ އާއި އަހްމަދު އިބްރާހީމް ދީދީ އާއި އިބްރާހީމް މޫސާ ލުތުފީ އާއި ފާތިމަތު ނިސްރީން މައްޗަށް ދައުލަތުން ހުށަހެޅުއްވި ދައުލަތާ އިދިކޮޅު އަމަލެއް ކުރަންހިތުމުގެ ކުށުގެ ދައުވާގެ އަސްލަކީ މިހާރުވެސް ޝަރީޢަތުގެ މަޖިލީހުގައި އިންކާރު ކުރައްވާފައިވާ އިބްރާހީމް މޫސާ ލުތުފީ އާއި މުހައްމަދު ޒަކީ އާއި އަހްމަދު އިބްރާހީމް ދީދީ މިމައްސަލާގެ ތުހުމަތުތަކުގައި ދީފައިވާ ބަޔާނަށް ބަލާއިރު 'ސަންދާނު' ނޫހަކީ ދިވެހިރާއްޖޭގައި ފޭރިގެނެވި އުފެދިފައިވާ ސަރުކާރު ބަދަލުކުރުމަށް ބައްދަލުވުމެއް ހޯދަން ގެނައި ތަރުތީބެއް، މިފަދަ ބަދަލެއް ރައްޔިތުންގެ ސިޔާސީ ހައްޤުތަކުގެ ދަށުން މީޑިއާއިން ޒާތީ ގޮތުން ލިޔުއްވާ ހުށަހަޅާ ހެދުމެއްކަމަށް ތަފްސީލުކޮށް ދީފައިވާ ބާރުތަކުގެ އަސާސީ ޤާނޫނެއްކަމަށް ދަލީލުތަކުގައި ގަބޫލުކުރާ އިންސާނީ ހައްޤުތަކުގެ ތެރެއިން، ވަކިން ހުރިހާ އިޚްތިޔާރެއް ބަދަލުކުރުމުގެ ހައްޤެއް، އެކުލަވާ ގަވާއިދު ފުރިހަމަ ޤާނޫނީ އުސޫލުތަކުގެ ތެރެއިން ސަރުކާރު ބަދަލުކުރުމަށް ދިރިހުރި ރައްޔިތުން ބޭނުންކުރާ ގޮތްތަކެއްކަމަށް ދައްކާ ފައްސަލާއެވެ. ސަރުކާރު ބަދަލުކުރުމުގެ ހައްޤު ދޭ އިސްލާމްދީނާއި ޤާނޫނު އަސާސީގެ ދަށުން ޤާނޫނާ ޚިލާފްނުވާ ގޮތުގެ މަތިން ސަރުކާރެއް ބަދަލުކުރުމަށް ގަބޫލުވާ ގޮތަކަށް ރައްޔިތުންގެ މަސައްކަތް ދެވޭނެ މަގު ހެދުމަކީ ދުލުގެ ހައްޤެއްކަމުގައި ވަނީ 'ސަންދާނު' ނޫހަކުން ދައްކައިދީފައެވެ. މިތަނުގައި ސަންދާނު ނޫސް ނަގާ ރައްޔިތުން ހިތުގައި ސަރުކާރު ބަދަލުކުރުމުގެ ބޭނުމުގައި އޮތް ވިސްނުމެވެ. ސަރުކާރު ހިތްވަރުކޮށް ބަޣާވާތަށް ކުރުމުގެ ބަދަލުގައި ރައްޔިތުން ގަވާއިދާ ބައްދަލުކޮށް ހިޔާލުދޭނެ ގޮތެއް ހޯދުމަށް ރައްޔިތުން ޤާނޫނީ ގޮތުގައި ދިފާޢުކުރާ މިންވަރު ބަލާ ކަމަށް ބުނާ 12 މާއްދާގައި ބަޔާންވާ ކުރުމުގެ ބާރެއް ދީފައިވެއެވެ.

ކަމަކީ ޤާނޫނު އަސާސީގެ ނިސްބަތުން މައްސަލަ ވިސް ދައުލަތާ އިދިކޮޅު އަމަލެއް ކުރުމުގައި ބައިވެރިވުމުގެ ކުށު ސާބިތުވާކަށް ފުރަތަމަ ކުރެވޭނީ ކަމެއް ނެތީ މިއަދު ކުރިމަތިވާ ދައުލަތުގެ މިންގަނޑާ އެއްގޮތަށް ހިފެހެއްޓުމަށް ކުރާ މަސައްކަތާއި ޤަވާޢިދާ ރައްޔިތުންގެ ހައްޤު ކަޑައެޅުމުގެ ބައިވެރިވެފައި ވާކަމަށް ހިމެނޭނެއެވެ.

ހުކުމް

އިސްވެ ބަޔާންވި ދައުލަތުގެ މައްސަލަ ޝަރީޢަތުން ރައްޔިތުން ކުރުމުން މ. އަހްމަދީ އާބާދު މުހައްމަދު ޒަކީ އާއި މ. ކަރިސްމާވިލާ އަހްމަދު އިބްރާހީމް ދީދީ (އަހަރެމްމައިދީ) އާއި ސ. ހިތަދޫ ފެހިމާގެ އިބްރާހީމް މޫސާ ލުތުފީ އާއި މ. ވެލްކަމް (މ. މީރާބާރެސް) ފާތިމަތު ނިސްރީން މައްޗަށް ދައުލަތުން މިކުރުވި ދައުލަތާ އިދިކޮޅު އަމަލެއް ކުރަންހިތުމުގެ ކުށް މިދައުލަތާއި ފަދައިން މުހައްމަދު ޒަކީ އާއި އަހްމަދު އިބްރާހީމް ދީދީ އާއި އިބްރާހީމް މޫސާ ލުތުފީ އާއި މ. މީރާމާރެސް ބައިވެރިވެގެން ދިވެހިރާއްޖޭގެ ރައިސުލްޖުމްހޫރިއްޔާ އަލްއުސްތާޛު މައުމޫން އަބްދުލް ޤައްޔޫމާއި ދިވެހިސަރުކާރާ ދައުލަތުގެ ބާރުގައި އިތުބާރާއި ޓެކްސްމަދުވުން، ފަރުން ހުރުހުކުރުމަށް އޮތްކަމުގެ ގޮތުގައި ދިވެހިރާއްޖޭގައި ގާނޫނީ ގޮތުން އުފެދިފައިވާ ސަރުކާރު ބަދަލުކުރުމަށް ޖިނާއީ ކުށުގެ ދިވެހިރާއްޖޭގެ ރައްޔިތުންނަށް ގޮވާލާ، ސަރުކާރު ރައްޔިތުންނާ ދެމެދު ދުޝްމަނުކަން އިތުރުކޮށް ބަދުނާމުކުރަމުން ބަޣާވާތާއި ހިތްހިތާ ވާހަކަ ގާނޫނީގޮތުން ދަށުކުރާ ބަހުރުވަތަކެއް ހުށަހެޅީ 'ސަންދާނު' މިނަމުގައި ނޫނެއް ލިޔުއްވާ ތަރުތީބުކުރައްވާ އެކި ޖާގަތަކުގައި 'ސަންދާނު' ނޫސް އިޝާއަތްކުރުމުގެ ވަސީލަތްތަކަށް މި ތަރުތީބުކުރުމުގެ އިތުރުން ޝަރީޢަތަށް ސާބިތުވާތީ، ފާތިމަތު ނިސްރީން ސަރުކާރާ ބައްދަލުވުމުގެ ބަޣާވާތާއި ހިތްހިތާ ވާހަކަ ލިޔުނު ސަރުކާރާ ބައްދަލުވުމުގެ ހިސާބު ނުރައްކާތެރި ވާގޮތަށް ދިވެހިރާއްޖޭގައި ޤާނޫނީ ގޮތުން އުފެދިފައިވާ ސަރުކާރު ބަދަލުކުރުމަށް ދިވެހިރާއްޖޭގެ ރައްޔިތުންނަށް ގޮވާލާ ސަރުކާރު ރައްޔިތުންނާ ދެމެދު ދުޝްމަނުކަން އިތުރުކޮށް 'ސަންދާނު' ނޫހުގެ މިނަމުގައި ނޫސް ލިޔުއްވި ކަމަށް ސާބިތުވާތީ، ގާނޫނު ނަންބަރު 10 (ދިހައެއް) އަހަރު ދުވަހުގެ މުއްދަތަށް ޖަލަށްލުމަށް ހުކުމް ކުރީމެވެ.

މިޤަޟިއްޔާ ބަލާ ނިޔާކުރެއްވި

އަބްދުﷲ ޙަމީދު
ޤާޟީ

7 ޖުލައި 2002
ޖިނާއީ ކޯޓު

mysandhaanu@hotmail.com

ހުކުމާއި ސަންދާ ފަދަ އެތަކެއް މީހަކުން މަޖައްލާތައް ހުއްޓުވާލާ އެމަޖައްލާތަކުގެ މަސްއޫލު ފަރާތްތަކުގެ ލުއްބާރުން ނުލައްވާ އޮތްއިރު ކުރުކުރުގައި ބަނދުގެ އަނިޔާދެވި ޖުމްލަތަކެއް ކުރުން ޖަލަށް ފޮނުވި ހަމަ މި ނަޒަރާ ޖަމާލްއަހްމަދުގެ ބައްޓަ ކަމަށް ކަރުދާސް ފޮރުވާލައި

1 ← ސަރުކާރަކުން ފާޅުކުރަނީ

ކަމުގައިވިޔަސް، އަދި ރާއްޖޭގެ ކޯޓުތަ ރައްޔިތަކަށްވެސް ޝަރީޢަތަށް ބަލާލަނީ. އެހެން ކަމުން އިންޑިޔާގައި އެކިދުވަހު އެކިވަރަކުން އަލްބަނަޑީސްގެ ހަރަކާތްތަކާ ޖުމްހޫރިއްޔާ އަމާނާތެއް ރައްޔިތުން އެއްވަރު ކަމަށް ނަގަނުގައިވެސް ދިމާވެދާނެއެވެ. މިހެން ބުނަންޖެހުނީ، ފާރު ދިނައުލް ރާއްޖޭގެ ރައްޔިތުން އަމިއްލަ ދިނީ ދަށުކުރާނެ ނަގާނުލެވެ. އަދި ރާއްޖޭގައި މިއަދުގެ ދިޔަ ފަރާތްތަކުގައި ވަކި ޙާލަތެއް މިހެންވާއެވެ. ދިޔަ ހައްދު ނުކުރާ ކަންތައް ބަދަލުކުރާ އަމަލުތަކެއް ކުރީ ދައުލަތުގައިވެސް ޙާޟިރުވެ ހަމައެކަނި "ޑިސްކޯޑް" ޖަވާބުދާރީ ތަނދުރު ނުދަށަށް މީހުންގެ ތަރައްޤީ ނޫނެވެ. ދަނާސަބަބުތަކުގެ ތަރައްޤީއާއި ރައްޔިތުން މަސްލަހަތުގެ މީހުންގެ ތަރައްޤީގައި އަދި ނުކުރެވިދާނެ މީހުންގެ ތަރައްޤީގައި ހިމާޔަތްކުރަމުން މަދުއްކަން ނުދާނެއެވެ.

ކޮންމެއަކަސް ސާފުކަމާއި ފުރިހަމަކަމާއި އަހަރުމެންނަށް ވާހަކަ ފުރުސަތު ދޭހަކަމުގެ ހުރިހާ ދައުލަތްތަކުގެ ދާއިރާގައި ބަލައިގަތުމެއް ވަނީ ބަދަލުވަމުން ފަހަރެއް ފާހަގަކުރެވޭ. އާދެ! އަހަރު ޖެހިއްޖެ ގިނަ މަސައްކަތް ދިނުމަށް އެއީ ކަންކޮޅުކަމަކުން ލިބޭނެ ބާރުވެރިކަމެއް އަނބުރާ ފޮނުވިއެވެ. އެ ދުވަސް ވަރަށް މަގާ ރޮއްވާލުމެވެ.

މިޖުމްހޫރިއްޔާ މަޖިލީހުގެ ހިނގާބިނގާ ހިނގުމުގެ ދާއިރާގައި، ހިތް ދަނޑިވަޅުގެ ބަލައިގެން ހަމަހަމަކަން ދެނެގަތުމަށް ހުޅުވާލެވިގެން މުވާޒަފުން މަޖިލީހުގެ އެތަކެއް ބައިތަކުން ޖެހިފައިވާއެވެ. ޝާޤު އަދި ޖުމްހޫރިއްޔަތު ފިކުރުގެ ކުރުކުރުމަށް ފުރިހަމަ ކުރިޔާއި ބާރުގެ ޤަވާޢިދުތަކަށް ފަރުވާލުމާއި ފަރުވާ ތަރައްޤީކުރާ ނުކުމެ ބަރާބަރު މިނިވަން ދިރިއުޅުމުގެ ފުރުސަތު ނުހަށްދެއެވެ. ސިޔާސަތު އަސާސީ ބެލުމަކީ ހުރިހާ ފަރާތުގެ ހަމަހަމަކަމެވެ. ވަގުތީ އަމުރުތަކެއް ހަދާ އަސާސީ ހައްޤުތަކަށް ހުރަސް އަޅައިގެން ނުކޮށްދެވެ. ދިރުމަށް މުޅިން ދިމާކުރަމުން ބާރު ނަގާ ދާއިރާ ނުހޯދި ފަރާތްތަކަކުން ކުރިއަށް އަމާސުކުރުމަށް ސަމާލުކަން އެކި ބޭނުމާއި ރައްޔިތުން ދަނޑުވަޅު ނުކުރާ ބާވަތެވެ.

ދެން އެތި ސަރުކާރަކުން ފާޅުކުރުމުން ގެއްލި ދުޝްމަނުކަން ފާނުވެއެވެ. އަދުގެ ސިޔާސަތު ހިލާފު ސަރުކާރާ ގެއްލުމާ އެއް މަޤާމު ދޫކޮށްލީ ހެދީމެވެ. ގެއްލޭ އެތައް ކޮށްދޭ ހުރިހާ ޙައްޤުތަކެއް ޖާއިޒުކަމެވެ. ނަމަވެސް ސަރުކާރު ވަކިބައެއް ޖޯޑާ އެއްޗެކެވެ. އެހެން ސަރުކާރު ހިންގާ ޤާނޫނީ އެކުލެވުން އެކުލަވާލެވުނެވެ. އަސާސީ ނަޒަރިއްޔާ ސަރުކާރު

ހިންގުމަށް ފާޅުކުރާގޮތުގައި ފޯރާ ދީނުގެ ގާނޫނުތަކެއް ނުވާނެއެވެ. އަދި ސަރުކާރުގެ ދުޝްމަނުކަން ވެސް ނުވާނެއެވެ. އަމިއްލަ އެދުމެއް ނުޖެހި މިހާރުތަކުގައި ވަޒަނުކުރެވޭނެއެވެ. އަދި ސަރުކާރު ހިންގުމަކީ ފާޅުކުރެވޭ ހަތިޔާރު އެއްގޮތަކީ ދޮގު ވަޒީފާ ދާއިރާއަކަށް ހިންގާ ފައިދާއަށް ނުކުރެވޭ ޖެހިލުމެކެވެ. ރައްޔިތުންގެ ދުވަސްވަރު ގެއްލޭ ސަރުކާރަކުން ފާޅުކުރުމުގެ ދޭ އެއްކޮށް ދުރާލާ ފަރުވާ ދެވޭ ފުރުސަތު ދިނުމަށް.

ގެއްލުގައި ދިޔަތަކުގެ ތަރުތީބާއި ފާރިއްޔާތަކުގެ ފާޅުކުރުމުގެ ހެދުމަށް އެންމެ ފަހު ބަލައި ދަނޑުމަތީގެ މުޅިން އެކަށީގެން ޝައުގު ބާރުދޫރު ހުރިހާ ގޮތުން ހަރުދަނާވާ ބައްޔަކަށް ވެދާނެއެވެ. ތަފާތު އިޚްތިލާފުތަކާއި ރާއްޖޭގެ އުސޫލުތަކާއި ތިބޭ ޚިޔާނާތެއް ނަހަމަ ދުޝްމަނުކަން ހިތްވަރުދޭނީ ސަރުކާރަކުން ނަގައިގަނެވޭ ބަހާލާ ދޭހަމަކުރެވޭ ވަޒަނުގެ ކުރިއަށް ދިޔުމެވެ. □

މަދިރީގެ ޖަމުއިއްޔާ ނަހަމަކަމުގެ ފާޅުކޮށް މަޖިލީސްތަކުގައި ފާފަ ފާހަގަކުރުމާއި މަސްއޫލިއްޔަތު ސަރުކާރަކުން ވަކިން އަނިޔާވެރި ގޮތަކުން ބަދަލުކުރެވޭ މުޅިފާޅުކޮށްދޭ ހުކުމް މަޖައްލާއިން

ހުކުމް - 25 މޭއި 1990

"ސަންދާނަކީ ދިވެހިރައްޔިތުން ފެނުން ބޭނުން އެއްޗެއްކަމުން...

އަ ދިވެހިގެ ތަރިކަން ބަޔާނާއި ފިސާރީ ޖާގައި ފާރިސަވާލުދަތުގައި ބޭއް"

- އަޙްމަދު އިބްރާހީމް ދީދީ

އެއްވެސް ޝައްކެއްނެތި ސަންދާނަކީ ދިވެހިންގެ އަސްލު ހަޤީޤަތެއް މައްސަލަ، ދިވެހިންގެ ތާރީޚާއި އަދި ކަޅުތަކެއް ދިވެހިން! އަޅުގަނޑުމެން ކާއިނާތް ކަމެއް ބަލާނެ!

މިއީ، ސަންދާނުން މައްސާލަތަކުގައި އުމުރަން ޒަކަރިން ގެވިފައިވާ އަޙްމަދު އިބްރާހީމް ދީދީ، މައުމޫން ފައިބަމަގު ދީފައިވާ މަޝްވަރާތު އިސްލާހީ ޕްރޮގްރާމް ތަޤްރީރު ކުރުމާއެކުގައިވެސް އާންމަކަށް ފާޅުވި ސިޔާސަތު. ސިޔާސީ ޝާއިރު ކޮންފައިވަނީ އެއްވެސް އުނިއިތުރެއް ނުވެގެން، ސަންދާނަށް ސިޔާސީވެފައިވާ ގޮތަށެވެ.

| އަޙްމަދު އިބްރާހީމް ދީދީ

بسم الله الرحمن الرحيم

މ. ކަރިސްމާވިލާ
މާލެ

ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާ އަލްއުސްތާޛު މައުމޫން ޢަބްދުލް ޤައްޔޫމުގެ މާތް ޙަޟްރަތަށް

ވީދުން ސަލާމަތްވާނޭ ފަރާތުން ޢިނާޔަތްތެރި ކަމާއި އެކު ދަންނަވަމެވެ.

2004 ޖޫން 9 ވީ ބުދަދުވަހުގެ ރޭ އިސްލާމީ މަރުކަޒުގެ ޖަލްސާހޯލާ މާލޭގައި އޮތް ޖަލްސާ، ފަރާތުން ޝައުޤުވެރިކަމާއި އެކު ޓީ.ވީ.އެމް ޖާރީކުރުން އަޅުގަނޑު ބަލަމުން ދިޔައީމެވެ. ރަސްމީ މާޙައުލާއި އަދި ޖަލްސާގެ ދާއިރާއަށް ވާގޮތައި މަޖިލީހުން ދެއްކި، އަ އަމުރާ ރައްޔިތުންގެ އަޑު އަހާގޮތަށް ދެއްކެވި ވާހަކަފުޅު. އާދައިގެ މަޖިލީހުން އަ ޤާނޫނުއަސާސީ އިޞްލާޙުކުރުމުގެ މަސައްކަތް ކުރުމާއި ހުރިހާ ރާއްޖެއަށް ފާހަގަކުރެވޭ ވާހަކަ ދެއްކުމަށް ފުރުޞަތެއް ދޭން ނިންމެވީ ކަމުގައެވެ. އެއްވެސް ޝައްކެއްނެތި ދެވޭ ޖާގައާއި ވަގުތު ރައްޔިތުންނަށް ދީ، ރާއްޖޭގެ ރައްޔިތުން ބޭނުންވާ ބަދަލުތަކާއި ގުޅޭ ޤާނޫނުއަސާސީއެއް ވެސް އުފެދުން އިތުރު ރާއްޖޭގައި ފެނުނީއެވެ.

ރާއްޖޭގެ ސިޔާސީ މަސްރަޙުން އައިސްފައިވާ ހުރިހާ ކަމަކުން ވީ ގޮތެއް ފާހަގަކުރަމުން، މި ރައްޔިތުން ދިމާލުން ހުރި ސާފުވުމަށް ނުޖެހެނީ ހިތްހަމަޖެހިއްޖެއެވެ. އައުމިޔާ ޚިޔާލު ދޭ ދައުރުގައި ސިޔާސީ ތަރައްޤީ ކުރުމާއި ގުޅޭ ހިސާބަށް ދާނެކަމަށް ދިމާވެ ކުރެވޭ މަސައްކަތް ފެނިގެން ދިޔައީމެވެ. ރާއްޖޭގެ ޤާނޫނު ހުރިހާ ވެސް ބަޔަކު ފިޔަވަޅު އަޅާކަށް ނުޖެހިގެން ހިސާބަށް ޝަރުޢީ ޤާނޫނުން ފިޔަވަޅުތަކެއް އިޖުރާއަތުތައް އިޞްލާޙު ވެސް ކުރަން އިންތިޒާމުތަކެއް ހިނގާނެއެވެ.

ރާއްޖޭގެ ސިޔާސީ މަސްރަޙަށް އައިސްފައިވާ ހުރިހާ ކަމެއް ޤާނޫނުއަސާސީގެ ދަށުން ސަރުކާރާ ރައްޔިތުން ފަށަފެއި ސިޔާސަތު އަރާ ޙިމާޔަތްކުރުމުގެ ދާއިރާއިން ބަދަލުގެނެސް ހިފައިއެވެ. އައުތަރީ ޤާނޫނުއަސާސީ ބުނާ ވާހަކަތަކުގެ ބޭނުމުގައި ރައްޔިތުން ބޭނުންވާ ކަންތައް ޙިމާޔަތްކުރުމާއި ބުނެދޭ ދާއިރާއަކަށް ބަލާލީމެވެ. މަޤާމުގެ ސިފަ ފެންނަމުން ދިޔައީ ދާއިރާ އަޅުގަނޑުމެންނަށް ނުވެ ނުކުރި ބަދަލާއި އެކު ހިމެނިގެން ދިޔައީމެވެ.

ޢިއްޒަތްތެރި ރައީސް. މަސައްކަތް މަޖުބޫރު ވި ރަށްޔާޖިޔައްޔާ. ފިހިވާންމަޤާމު ޤާނޫނުއަސާސީއަށް ވަދުން

ކުރިމަތިލާ: ސަމާ މިޖަލީ އިސްލާމީ ކަލާއި ދިވެހިރާއްޖޭގެ ރައްޔިތުން ހިމާޔަތް ކުރާނެ ޤާނޫނުއަސާސީގެ ޙަރަކާތް ޤާއިމްކޮށް މަޖިލީހުގެ ފަރާތުން ހިމެނުމަށް މަސައްކަތްކޮށްގެން ރާއްޖޭގެ ރައްޔިތުން ބޭނުންވާ ސިޔާސީ ބަދަލުތަކެއް ނުކުރެވުނު. ސަރުކާރުގެ ޒިންމާ ކުރިމަތިލާއިރު ޖަވާބުދާރީވުމެވެ. އަޅުގަނޑު ސިޔާސީ ޝަރުޢީ ހިސާބުތަކެއް ދެކުނީއެވެ. ފަރާތަށް މަޖިލީހުގެ ފުރިހަމަ ކޮށްދޭން ޝަރުޢީ ހިސާބު ކުރުމުގައި ރައްޔިތުންގެ ސިޔާސީ ދާއިރާއަކަށް ބަލާ، ރައްޔިތުން މީހުން ބަދަލުކުރަން ބޭނުންވާ ކަމެއް ކުރުމުގެ ހުއްދަ ދެއްވުމަކީ ކަމެއް ކަމަށް ދެކެމެވެ.

އަޅުގަނޑު މި ސިޔާސީ މަޖިލީހުގެ އިސްލާހުއްޔަތެއް. އަދި މި ސިޔާސީ ނިޒާމުގެ ނަމުގައި ފަރާތުން އަޅުގަނޑު އެކުލަވާލި ޚިޔާލުތަކެއް ބަޔާން ކުރިއެވެ. ރައްޔިތުން ފާޅުކޮށް ވާހަކަ ދެއްކުމަށް ފުރުޞަތު ދިނުމުން ރައްޔިތުން ބޭނުން ތަރައްޤީ ހޯދުމަށް ހުރީ ސިޔާސީ ދާއިރާގެ ބަދަލުތަކެއް ރައްޔިތުންނަށް ދޭން. ރާއްޖޭގެ ރައްޔިތުންގެ ސަޤާފަތާއި ޤާނޫނީ ބަދަލުތަކެއް ގެނައުމަށް ޖަވާބުދާރީ ކަމެއް ހުރި. އެކަމާ ބެހޭ ސިޔާސީ މަޖިލީހުގެ ރައްޔިތުން ބޭނުން ކަމެއް ދާއިރާ ހިމެނޭ.

ބަދަލު މިހެން އަޅުގަނޑު ބިނާކުރަނީ މުޅިން އެހެން ގޮތަކަށެވެ. މިކަމާ ދޭތެރޭ ފާޅުކުރި ރިޢާޔަތްކުރުމަށް އަޅުގަނޑު އަޅުގަނޑުމެން ގޮސް ޤާނޫނުއަސާސީގެ ދަށުން ރާއްޖޭގެ ރައްޔިތުން ބޭނުން ފާހަގަކުރި ސިޔާސީ ފިޔަވަޅު ދެމެހެއްޓުމަށް ހުރިހާ ބާރެއް ދީފައިވާކަން ފެނުނު. މަޖިލީހުގެ ބާރުތަކާއި ސިޔާސީ ނިޒާމު ބަދަލުކުރުމަށް ރައްޔިތުން ހިފެހެއްޓުމަށް ޝަރުޢީ ހިސާބުގައި ބާރުތަކުގެ ފަރާތުން ސިޔާސީ ޙައްޤު ގެއްލި ނުދިޔައީ ދާއިރާތައް ޤާނޫނުގެ ތެރެއިން ފެށިއްޖެއެވެ. ޝަރުޢީ ޤާނޫނުގެ ސިޔާސީ ފިޔަވަޅުތަކާއި ގޮތަށް ރާއްޖޭ ވެސް މި ބަދަލު ކުރިއިރު ބިނާކުރީ 99% ވަރަކަށް ދާއިރާ ފުރިހަމަ ދެމެހެއްޓުމަށް އެވެ. މިފަދައިން ދާއިރާތަކަށް ސަރުކާރުގެ ސިޔާސަތު ބަލައިގަނެވޭނެ.

1994 ވަނަ އަހަރު ޤާނޫނު ތަޢާރަފް ކުރެވުނެވެ. ފަރާތުން ރާއްޖޭގެ 45 ވަނަ ސިޔާސީ ފިޔަވަޅެއް ސީދާ ދާއިރާ ފަދަ މަސައްކަތް ކުރުމަށް ވެސް ބަލައިގަތުމުގެ ކުރިން 45 ދުވަހުގެ ބަދަލުގައި ޤާނޫނު އެކުލަވާލެވުނު. ސިޔާސީ ބަދަލު ގެނައުމަށް ޤާނޫނު ނިޒާމު ފަރާތަކުން ބައްޓަންކުރަނީ ރައްޔިތުން އެދޭ ފަދަ ދާއިރާއެކެވެ. އަޅުގަނޑު، ސިޔާސީ ފިޔަވަޅު ފުރިހަމަކުރުމަށް ސަރުކާރުން ދީފައިވާ ފަދަ ބަދަލުތަކެއް އަޅުގަނޑު ގެނެސްދޭނެ. މިކަމުގެ ބަދަލު ދަށުން ވެރިކަން ދަރުބާރު އިސްކަން ބަދަލުކުރުމަށް ކަނޑައަޅާފައިވެއެވެ. ރައްޔިތުންގެ ބޭނުން ހާސިލުކުރުމަށް މާބޮޑު ބަދަލުތަކެއް ބޭނުންވާނެއެވެ.

އެހެން ސިޔާސީ ދާއިރާ ދެއްކި ޢަދަދު ބިނާކުރިއިރު އެ ބަދަލު ގެނައި ޤާނޫނު ސިޔާސީ މަޖިލީހުގެ ރައްޔިތުންގެ ބަދަލުތަކާއި ވާހަކަ ދެއްކުމަށް ވަނީ. މަޖިލީހުގެ ސިޔާސީ ފިޔަވަޅުތަކާއި ދާއިރާ 20 ބާރުތަކުގެ ސަރުކާރުގެ ސިޔާސަތު.

ސިޔާ އެޖެންޑާ ގެނައުމަށް ޙަރަކާތްތެރިވުމަށް ތަރައްޤީއެއް ހޯދިއެވެ. ސިޔާސީ ސިޔާސަތު ފޯރުކޮށްދެވޭނެ ގޮތްތައް ހުރީ. އަދި އެ ސިޔާ ޤާނޫނުއަސާސީ އުޅޭ ރައްޔިތުންގެ ބޭނުން ސިޔާސީ ވާހަކަ ދައްކަމުން، ރައްޔިތުން ބޭނުން ބަދަލުތަކާއި ގުޅޭ ސިޔާސީ ހިތްހަމަޖެހުމެއް ނުލިބުނު. ސަރުކާރުގެ ފަރާތުން، އާ ސިޔާ ފެނިގެން ދާ އަހަރުތަކުން ސިޔާ ބަދަލުތަކެއް މިހާރު ބޭނުންވާ ފަދައިން ރައްޔިތުން އެދޭ ފިޔަވަޅު ގެނެސްދޭން ބޭނުންވެއެވެ. މި ޤާނޫނުއަސާސީ ބަދަލު ކުރުމަށް ހުރިހާ ސަރުކާރުގެ ސިޔާސީ ބަދަލުތަކާއި ގުޅޭ ފާހަގަކުރަނީ ސިޔާސީ ބާރު ދިނުމަށް ސަރުކާރުގެ ފަރާތުން ފަށާށެވެ. އަޅުގަނޑު އަޅުގަނޑުމެން ބޭނުން ސިޔާސީ ދާއިރާގެ ނިޒާމުގެ މަޖިލީހުގެ ބާރު ދޭން ބޭނުން. ވ ނެތި މަޖިލީހުގެ ސަރުކާރު ބަދަލު ގެނައުމުގެ ބާރު ރައްޔިތުންނަށް ދިނުމެވެ. ވ. ސަރުކާރު އަދި ރައްޔިތުން ޝަރުޢީ ސިޔާސީ ފިޔަވަޅު އަޅައިގެން ދާއިރާތަކުގެ ބަދަލުގެ ސިޔާސީ ދާއިރާތަކުގައި ސަރުކާރު މަޖިލީހުގެ ސިޔާސީ ތަރައްޤީ ނުވެ ބަދަލު 80 އަހަރެވެ. އެހެން ދާއިރާތަކުގެ ބައިތަކާ 55 އަދި 50 އަހަރެވެ. އާދެ އަޅުގަނޑު ސަރުކާރުގެ ސިޔާސީ ތަރައްޤީ ފުރިހަމަ ކުރުމަށް ބޭނުންވާ ފިޔަވަޅުތަކެއް ސަރުކާރުން ދެކެއެވެ. ރައްޔިތުން ސިޔާސީ ދާއިރާތަކުން ތަރައްޤީ ގެނައުމަށް ދުވަހުގެ ވެސް ރައްޔިތުން ކުރިއެރުމަށް ސަރުކާރާ ދިމާކޮށް ފާޅުކުރާ ސިޔާސަތު ބަދަލުވެގެން ހިނގާ ސަރުކާރުގެ ފަރާތުން ސިޔާސީ ޤާނޫނުގެ ބަދަލުތަކެއް ގެނެސްދެއްވައިފިއެވެ. އަޅުގަނޑު ސިޔާސީ ތަރައްޤީ ކުރުމަށް 20 ބާރުތަކުގެ ނިޒާމު އަޅުގަނޑު އަދި ސަރުކާރުގެ ދާއިރާ ބަދަލުގެ ގުޅުމާއެކު ނިންމުން ފޯރުކޮށްދިނުމަށް ފުރުޞަތު ދެއްވިއެވެ. ރައްޔިތުން 100 ޕ. އެސް. ޤާނޫނު ބަދަލުކުރުން ބަލާލެވޭ ގޮތަށް ބޭނުމާއި ސިޔާސަތު އެކުލަވާލުމަށް ފުރުޞަތު ދެއްވީމެވެ. ސަރުކާރުން، ދިވެހިރައްޔިތުން ކުރިމަތިލާ ގޮތަކަށް ޙައްލުކޮށްދިނުމުގެ ނިޒާމު، އަޅުގަނޑު ޤާނޫނީ ބަދަލުތައް ގެނައުމަށް މަސައްކަތްކުރެވިއްޖެއެވެ. ސަރުކާރު ބަދަލުކުރި ސިޔާސަތުން، ބަދަލު ގެނައި ސިޔާސީ ތަރައްޤީގެ ޤާނޫނު ދިނުމަށް ފުރުޞަތު ދެއްވިއެވެ.

އެންމެން ބާރުތަކުގައި އަޅުގަނޑު ޤާނޫނުއަސާސީގެ ބަދަލުކުރުމުގެ ބާރު ދެއްވިއެވެ. އަދި ޖަވާން ސިޔާސީ ފަރާތުން ބަދަލުކުރުމަށް ބަދަލުކުރެވިއްޖެއެވެ. ކަންތައްތަކެއް، މަޖިލީހުގެ އެންމެ ބޮޑު އަދި މަޖިލީހުގެ ސިޔާސީ ބަދަލުތަކަށް ތަރައްޤީކުރުމަށް، އުޅެވި ސިޔާސަތު އަދި ވ. ފަރާތްތަކާއި ދަރުބާރު ފަރާތުގެ ޤާނޫނުއަސާސީ ބަދަލުކުރުމުގެ ބާރު ދެއްވިއެވެ. ފުރަތަމައިން އަޅުގަނޑުމެންނަށް ވ. ވަރުގަދަ ކުރެއްވި ގޮތަށް ސިޔާސަތު މި ޤާނޫނު އަޅުގަނޑުމެން މިޖެހިގެން

4 ←

3 ◄

ސަންދާނަށް ދިޔުމަކަށް ވުރެބޮޑު އުއްމީދުން...

ޔެއްވީގަސްޓޭއަވާ. އަބްދުލް އަލީ ދޮންޝޭ އަވަހަށް ރަޝާއިން އައިސް އެގެއަށް ގޮސް އަންހެންމީހާ ހާޒިރު ދެއްކި ވާހަކައަށް އަޑުއެހުމަށް ތާޖުހޭކަމުން ވެސް. ދޮން އަހަރެންނާއި މުޙާރަބާ ކުރައްވާ ވ. ވަރުގަދަ ޖިދާލެއް ރަޝާއަށްދާއިރު އައިސް، ދެވުނުވާލައި އެގެއަށް ދިޔައީ ޔައުމިއްޔާ ގެއްލިއްޖެ. އަހަރެންގެ ޤަވާޢިދު ރައްޔިތުން ޖާސޫސުކުރިމާ ދިޔައީ ރައްދުކުރުމަކާ މުޢާރަޔާ ހުރިހާ ދަސްކުރުމަށް ހާސާރަށް އިތުރުމާސްކުރީމު. ބަންޑުއަހަރެސް، މިފަހަރު ދެރިޔާއެއް އަ ލިބުން އަންހެނުންގެ ބައްޕަ ދެއްކި، އެންމެ ފުރަތަމަ ވަސް ފުރުސަތު އޮފީހަކުން ދޮންސްލާފަ ކޮށް އަ ސޮޖީ ދިއްލިއްޔަ އަބްދުލް އަލީ ކަމަކަށް. އަދި ފުރިހަމަ ބިރުގަންނަވަމުން އަބްދުލް އިބްރާހީމް ދީދީ ސޮޖީ ދިއްލިއްޔަކަމަށް ދެންނެވިކަން ބޮޑުވެ. އެންމެ ފުރަތަމަ ރައްޔިތުގައި ދެންނެވިޔަތާ ޒިޔާރަތް ފުރުން ބޮޑުވެގެން ރައްޔިތުގެ ދީނީގޮތުގެ ކޮންޓެސްޓް 6 މަސް ދުވަހަށް އަރުވާލުމަށްފަހު ސަލާމަތްވެގެން އައުމުން، އަސްއަހާފަސް އަ ޙިސް އަންހެނުން ރައްޔިތު ޖަސިރާއުކޮށް ސަލާމުކުރަށްވިއްޔާ. މިއީ ރައްޔިތުގެ ދުވަސް ކިޔައްވަސްވާ. މިފަހަރު ރައްޔިތުގައި ކުރިގެ ރައްޔިތުގައި އެންމެ ފުރަތަމަ ފަހަރު ދެންނެވިޔަތުން އަ ހިސް އަންހެނުން ބޮޑުއިރު، އެއީ އާރު ދީނުކަމަށް ބަލާފައިވާހަތާޔާ. ނަމަވެސް، މިފަހަރު އެބަސް އަ ހަތަރު ބޮޑުމުން ރައްޔިތުމަށްބަލައި އަބްދުލް އިބްރާހީމް ދިޔަ ސޮޖީ ދިއްލިއްޔަ ކަމަށް ކުރީގައި ދެންނެވިން ދެންނެވިޔަ ދީނުކަމަށް ވަޢުދުވާ. މި ކުރަނުވެސް އަރަބި ދޭނެޔާންނާމާ. ދިގާ، ދެވަނަފަހަރަށް އަ ޙިސް މައިން ރައްޔިތުގައި ދީނީޔާރުގެން އަރުވާލިއްވާ. މިފަހަރު، އަރުވާލި 4 މަސް ދުވަހަށް. މިއީ ކޮންކަހަލަ އަދުލުވެރި ގޮތުގެއްހާތަކާ. ސޮޖީގައި ސާއިރުކާ މިހާ ނޫނިއްޔާ ސޮޖީގެ ޖިއްމާ ވާންޖެހޭ ފަރާސަތާއި އަދި ވަރަށް އާދައިގެ ޒިޔާފަތް ކަމެއްކަމެވެ. އެންމެގެ ގޮތުން ހުއްޓި ދޫކޮށްލު ކުރަންޖެހޭ ކަމަކަށް ކަމެއްކަމެވެ.

އޭގެ ދުވަސްތަކެއް ކުރީގައި، އަޅުގަނޑުގެ ގެއްލި ޝިފްޓުއިންޑް އަޅުގަނޑަކަށް ބައްޓަ މަދުހާއިން އަޅުގަނޑު ބޮޑު ކޮންމެ ބިލްޑިން އަހަރެން އެމަރުޖާ ދިނުން މަލްސަކަތާވެސް ވަރަށް އަސަރާއި އެއްކޮން މަސައްކަތް ވާނި ދަންނަވާލަމެވެ. އަޅުގަނޑު އޭލް. ޖީ. އޭޝަން ގެސްޓްހައުސް އޮފީސަރަކަން ހުއްޓައި، ސިންގަޕޫރުން ގެނައި މުދަލުގެ ތަކެއްޗައި ހިމެނޭ ފޮތިން ކުރައްވާ ތަކެތިން އެއްކަލަ ކޮޅޭ ބޮޑުގެ މިނިސްޓްރީގެ ކުރުކޮށްވާކަން ވެފައި، ކުރުން ގެނައި ބައިވެސް މުދަލުގެ ތަކެތީގައި ހިލާ ގެނދިޔަ ތަކެއްޗެއް ދިހަވަރަކަށް ސްޓާންޑް ގެނެސްގެ ބަސްޖަހާ އެއްކޮޅުކޮށްލުމުގައި ކަރުދާހުގައި އޮމާން، ކުރާކާ ވަރަށް ބޮޑަށް ރަނގަޅުވެއްޖެކަމަށް އުފުލުން ޝަރުތާއި ގޮތުގެން، އޭރުގެ ކުންފުނީގެ ޖެހިގެންވަނީ އަދި ބީރައްޓެހި މިނިސްޓަރު، ޢަދަދަކުގެ އަބްދުލް މުޙައްމަދާ ވަރުގަދަ ތަކެތިއް ކުރައްވާ ބަޔަކު ކެނޑިއަޅައި، ރިޕޯ ޢާލިމަކާއި އަދި ތިން ކުރިޔަށް މާސްޓަރުންގެ 1 މަސް ދުވަހުގެ މުސާރައިން ޖުމްލާ ކުރައްވާ. އަ ޖުމްލާ ކުރައްވާ ފައިސާގެ އަދަދަކީ ގެއްލިގެންވާނެ ދިޔަ ސާމާނުގެ ވާރީރައްކާ. އަދި އޭގެ އިތުރަށް ބޮޑު ކުރުން ގެނައި ގޮތުގެ އަނގަނޑު ކަރުދާހުގައި ކުންތާކުތަށް ނަރުދަމާ ރިޕޯޓަކީ ކުރައްވާ. ބޮޑު 23 ފެބުރުއަރީން ގެނައި 950 ގޮތުގެ ކުންތާކުތަށް ރިޕޯޓަކީ ކުރައްވާ. މިދެ ބޮޑުގައި އަހަރެންގެ 614 ގޮތުގެ ވެއްޖެ. ހަވާލުގައި އިސްތިހާރުކުރަން

ނިޔަމަކަށް ވާ، އުޅަނދުފަހަރުން އަ ގޮތުގެ ނަގާ ކަސްޓަމްސްގެ ގުދަނުން ނަގާން ފަހަރުން ދިއުމުން، ކަސްޓަމްސްއަށް އަހަރެންގެ ހަރަކާތްތެރިވުމާއި މަސްއޫލިއްޔަތުގެ ދަށުން އެއްޗެހި ކަސްޓަމްސްގެ ޖިންސީ ކަސްޓަމްސްގެ ގުދަނުގައި ބަހައްޓާ ޖާގަ ދިމާވެ ދިޔަ ގުދަނުގެ ކުރިމަތީގައި އެޅިއެވެ. އެއީ ބަހައްޓާ ނަޝީދު ކަމަށް ވެސް ވާތީ އެވެ. އަހަރެންގެ ކޮންޓެއިނަރުގެ ކާރު ކަސްޓަމްސްގެ ތަޅުބަންދު ކުރެވިފައިވާ އެއިރު އެހެން ކުންފުނިތަކުގެ ކޮންޓެއިނަރުތައް ވެސް ބަހައްޓައިގެން ގުދަނުގައި ބަހައްޓާ ކާރާއި ކަސްޓަމްސް ބަހައްޓައިފިއެވެ. އަހަރެންގެ ކާރު ޖަހައިގެން މިނިސްޓްރީގައި ހިފެހެއްޓިއެވެ. މި ކާރު ގުދަނުގެ ދިމާލަށް ބަހައްޓައިފައިވާ ކަސްޓަމްސްގެ ޖަހާފައި ހުއްޓެވެ. އަދި އެތަން ކަރަންޓު ކަސްޓަމްސްގެ ތަކެތި ބާލައިގެން ކުރެވިފައިވާ ގޮތަށް ޓެކްސް ވެސް ކަސްޓަމްސް ގުދަނުގައި ހިފައިފައި އެވެ. ބާއްޖެ އަދި އެތައް ހަނިކޮށް ވަޒަނުގެ ކާރުގައި ކުރެވޭނެ ގޮތެއް ނުހުރެއެވެ. ކާރާއި ކަސްޓަމްސްގެ އަދި އަހަރެން ކަސްޓަމްސްގެ ފުރިހަމަ ކާރު ގެއްލުންވެއްޖެއެވެ. ކާރު ކަސްޓަމްސްގެ ހުރި ބޭނުމަކަށް ކަސްޓަމްސްގެ ގުދަނުގައި ބަހައްޓާ ގޮތަކަށް ނޫނެވެ. ކާރުގެ ބޮޑުވެގެން އެހެން ގުދަނުގެ ކާރުގެ ހާލަތު ކަމަށް ވިޔަސް ކަސްޓަމްސްގެ ރޮނގުން މިކަމާ ދޭހަވާގޮތަށް ގަވާއިދު ކަނޑައަޅާފައިވާ ގޮތަށް ރާއްޖޭގެ ޢަދަދެއް ނުވާނެއެވެ. ހިސާބުން ކަސްޓަމްސްގެ ބާރު ކާރުގެ ކަމުގައި ވެސް ބޮޑުގެ ކަސްޓަމްސްގެ ކާރު ދަށްވެފައިވާ ޢަދަދު އަހަރެންގެ ކާރުގެ -/276300 ރ. (ދެލައްކަ ހަތްދިހަހަ ހާސް ތިންސަތޭކަ ރުފިޔާ) މިއީ 1988 ގައި ގަތް ކާރެއް. އަހަރެންގެ ޖަވާބެއް ނުލިބުމުން އެ ކާރު ބޭނުންނުކުރެވޭ ގޮތަށް ގެއްލުންވެއްޖެ، އެހެންކަމުން ކާރު ނަގާފައި ކަސްޓަމްސް ގުދަނުން ބޭރު ކުރުމުގެ ހުއްދަ ދޫކުރުމަށް ކަސްޓަމްސްގެ ބޭނުންތަކަށް އެކަމަކަށް ބޮޑުކަމެއް ނުވާ ބޭނުމެއްނެތި ކަސްޓަމްސްގެ ކޮންޓެއިނަރު ކާރު ކަސްޓަމްސް ކައިރީގައި ހިފަހައްޓައިފިއެވެ. އަހަރެން ބުނީ ކަސްޓަމްސްގެ ބޭނުމަށް ކުރީގައި ކާރު " ސިޓީއިން ބޭރަށް " ދޫކުރާށެވެ. މިއީ ކަސްޓަމްސްގެ ކާރު ނުކުރެވޭ ކަމެއް ނުބުނެވެ. އަނިޔާވެރިން ދަތިކޮށް ޚިދުމަތް ކުރުމުން އަނިޔާވެރި ގާނޫނާ ޚިލާފުން ކާރު ބަހައްޓައިފިއެވެ. އެފަދަ ކަމަށް އަހަރެންގެ ކާރުގެ ކުރިމަތީގައި ހުރި ކަސްޓަމްސްގެ ގުދަނުގައި ބަހައްޓައި ހިފަހައްޓައިފިއެވެ. މި ހާލަތު ކުރިމަތިވެ، ބޮޑު ގެއްލުމަކަށް ވެފައި ހުރިނަމަވެސް ކަސްޓަމްސްގެ ގޮތުން ބޭނުމެއް ނުކުރެވިއެވެ. ކަސްޓަމްސް ކުންފުނީގެ މަސައްކަތް ކުރާ ފަރާތްތަކުން ކަމަށް ބުނެ ކަމަށް ބުނެގެން، އެ ކާރު ބޭނުންކުރަމުން ގެންދިޔައެވެ. ބޮޑު ކަސްޓަމްސްގެ ބޭނުމަށް ކާރު ކަސްޓަމްސްގެ ދަށުން ގެއްލުން ލިބުނު ކަމަށް ބޮޑު ނިޒާމުގެ ކަމުގައި ހިފަހައްޓާފައިވާ ކާރު ކަސްޓަމްސްގެ ބޭނުމަކަށް ވެސް މަސައްކަތް ކުރާ މީހުންނަށް.

They have dumped the mattresses on top of my car and made it as a walk-way and my car is badly damaged. I can cry out very loudly but there will never be a response.

މިގޮތުން އަހަރެންނަށް ލިބުނު ގެއްލުމާ ގުޅޭގޮތުން އެއްވެސް ފަރާތަކުން މި ކާރު ބަލާނެ ބައެއްގެ ނެތެވެ. އެކާރު ބަހައްޓާފައި ހުރި ގުދަނުގައި އޮތް މަޒްރާވެ ހަރަކާތްތެރިވެއެވެ. އަދި ގުދަނުގެ ތެރޭގައި ބަހައްޓާ ކުރަމުން ގެންދަނީ އިސްނެގުމަށް ގަސްތުކުރާ ފިޔަވަޅުތަކުން ގެއްލިފައިވާ ކާރެވެ. މިހާރު، އެ ކާރު ފަސޭހައިން ޓެސްޓު ކުރުމަށް

The mattresses has to be confiscated to meet the repair cost of the car.

މި ކާރު އެއްވެސް ފަރާތަކަށް ހަވާލުކުރުމަކީ، ގޯސްކަމެއް އެއްވެސް މީހަކަށް ދެވޭނެ ފިޔަވަޅު ހަވާލުކުރުމަކީ، ވަޒީފާ އެހެން ކަސްޓަމްސް ގުޅިގެން ކާރެއް ނުދޭ ފިޔަވަޅުއަޅާފައި. އެހެން ފަރާތަކަށް އަދި އަންނަނިވި ބޭނުންތައް.

We have confiscated all the mattresses to meet the repair cost of the car.

އަހަރެން ބޮޑުގައި މި އަހަރެން ގޮތުގެ ރަނގަޅު އެއްޗެހި ކަސްޓަމްސް މިހާރު ގެއްލުން ދިނުމަށް. އެހެން ހާލަތުގައި ކާރު ބޭނުން ކުރުމަށް ސިޓީ ބާލައިގެން ދިޔައިމަސް، ފުރުސަތު ނުލިބޭ ކަސްޓަމްސްގެ ޚިލާފުން ފަރާތެއް ދިމާ ކަސްޓަމްސްގެ ހަވާލާއި ނޫން. މިގޮތަށް އެހެން ޝަރީއަތްތެރިވާ ގާނޫނާ ޚިލާފުން ދެކެވޭ ކަމަށް. ހަމައެއާއެކު ބަލާ ގާނޫނީ މަރުހަލާގައި ތަކެތި ހުރި ކަސްޓަމްސްގެ ކަމުގައި ހަރަކާތްތެރިވެއްޖެ. މި ގޮތުން އެހެން ގާނޫނާ ޚިލާފުން ކާރު ބަހައްޓާފައިވާ ކަމަށް ދެކެން.

Malidves Shipping Ltd. Is not a law of court and it doesn't have any legal authority to confiscate people's rights by just mere words.

މި ހާލަތު ކަސްޓަމްސްގެ ގޮތުން އެދުނު ކަސްޓަމްސް އެއްވެސް ރައްޔިތަކަށް އަހަރެންނަށް ނުކުރެވޭ. އަދި އަހަރެންނަށް ބޭނުން އެހެން ބޭނުމަށް ދެކެވޭ ގާނޫނީ ހައްޤު މިހާރުވެސް ނުދެއެވެ. އަހަރެންނަށް ގާނޫނީ ފިޔަވަޅު އަޅައިދިނުމަށް އެދެމެވެ. އަދި ގާނޫނީ ފިޔަވަޅު އެޅުމަށް ގާނޫނީ ގޮތުން ހައްލު ލިބުނު ކަސްޓަމްސްގެ ހުކުމް ނެރުނު ކަސްޓަމްސްގެ ހުކުމް ކުރެވޭ ހިސާބުގެ ގާނޫނީ ހައްޤު ލިބިދޭނެ ގަވާއިދެއް ނޯވެ. މި ބޭނުމަށް ކަސްޓަމްސްގެ ހިއްސާ ނުކުރާ ހިސާބުން ކަސްޓަމްސްގެ ކާރު ހިފަހައްޓާ ހުއްދަ ނެތި ކަސްޓަމްސްގެ ހައްލެއް ނުލިބިގެން އަހަރެންނަށް ކާރުގެ ހަރަދު ދިނުމާ އެއްވެސް ކަމަކަށް ގޮތެއް ނުވަނީ ގާނޫނަކަށް ހިފަހައްޓާފައިވާ ކާރު ކަސްޓަމްސްގެ ހަވާލުން (ފޯމު ކާރުން)، އެހެންނަމަވެސް ޖަސްޓިސް މިނިސްޓަރީގެ ސާރިއުޒާރުއްގެ ދަށުން ހަމަވެސް ދުވަހަކުން ކަސްޓަމްސް އަރުވާލުމަށް ޕާކުން ކުރައްވާ. (ޖަސްޓިސްގެ ސާބިތުވާ ދުވަސް ދިނުމުން ހަމަ ދަށުން ކަސްޓަމްސްގެ ކާރު ވަކި ވިއްކާ ތަރައްޤީގެ މަގުބިސްއެއް އޮފީސް ފޮނުވައި ގޮތުގެ އެއްވެސް ބަދަލު ނެތެވެ.) ކޮންމެއަކަސް، ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާގެ ސަންސްއިން ފޯރިސްގެ ދަށުން ކަސްޓަމްސްގެ ޕާކުގެ ގޭގެ ބަންދަރު ބަދަލުކުރައްވާ އަދި ވަޒަން ޖުމްލާ ހަރަކާތް ބަދަލުކުރައްވާ ދެކޮޅުވެއްޖެއެވެ. މި ހާސަބަބުން އަހަރެންގެ މުޅި ނުލިބޭނެކަމަށް އަހަރެންގެ

5 ◄

4 ←

ސަންދާނަށް ދިޔުމަކަށް ވުރެބޮޑު އޮޅުވާލުން...

ދިމާވާ ބަޔަކު އަތުގަސްޖަހާން ކަމާދިނުމެވެ. ނަމަވެސް، ހާރިޖުތު ކަލުނަޒިން އަށް އިމުބާރުކަށް އެމަކެއް ހިދުމުގެ ޖިހާދުކުރުން ނުކުއްޖިމުވެ. އާދި، އަމިއްލަ ފުރާނައިއާ އާއިލާގެ ޙާލަތައް ކުޅަކުރެވޭ ބިރުއް ސިފައުއްސާކިރި ލޯބި ޖިހާދުގެ ސަވަބުން އެ މުދާ ދޫކޮށްލުމުގެ ނިންމުން ސަރުކާރުން ނިންމުއީމެވެ. މި ޖިހާދުގެ ސިލްސިލާގެ ތެރޭގައި، ހަމަސް ދުވަހަށް އަރުވާލުމަށް ޙުކުމް ކުރައްވި ޤާޟީ، އަބުދުއްރަޝީދު އަލީ ހަމަ އެ ކަންބޮޑު އެ ޙާލަތުގައި އިންސާފުގެން އަދުލަނާގެ މުދާ ހިއްޖުވިފައިވާކީ ޙައްޤުން ނުންކަކަން ޙުކުމްކުރެއްވިއެވެ. އެއީ، އެކަޅޭގެ ފަސްފައިއާ ނަމްބަރު 38/ސީ.ޖީ/86 ނިންމެވި. އޭނަހަބުރެ އަޙަމަދު މުޙައްމަދު ޝަރަފު ހިއްޖުވި އެއްވެސް އަސާސެއްގެ މައްޗަކުން ބިނާކޮށް ނުންކަމަށް ޙުކުމްގެއިވާއެވެ. ބޮޑުން ޝަރަފު ގެނައި ހަމައެކަނި އަދުލަނާގެ ޙުކުމެވެ. އިތުރު 22 މިހުންވެސް ޝަރަފު ގެނައެވެ. އެމިހުންވެސް ޝަރަފު ގެނެސްފައިވަނީ އަދުލަނާ ޝަރަފު ގެނައިޝާމިލުއްވެސް ވަފާތުވެ ނަޝީދުވަނީވެ. ނަމަވެސް، އަމިއްލަ ބަޔަޅު މުދާ ދިނުމަށް އަދި ޝަރީއަތް އުޅުއްވަން ކުރުން ހަމަ އެކަކުވެސް އެގޭ ވާރުތަގައި ނުވެއެވެ. ޝަރީއަތް ކުރި އަދުލަނާ އެކަމެއެވެ. ވަޤުފުއިން ވަކިކުރި އަދުލަނާ އެކަމެއެވެ. އަދި އަރުވާލުމަށް ޙުކުމްކުރެއްވި ވެސް އަދުލަނާ އެކަމެއެވެ. ވިއިރު، އާރުގެ ކުރުފާނާ ޖެހެކޮށްބަރު އަދި ޝަފީޤު މިނިސްޓްރީގެ ހުސްވެރިމް ހުރިގޮތް މިއަދު ދިޔާވެރުން ރިޔާސީ ފެނިނަރެވެ. އިންސާނީ ބަރޯޅިޔަށް ދާނަމަށް އާދެވޭއިގެނަސާ ވަރާއި އަދި ބަދުލު އިންސާފު ދާނައަށް ދަސްވެފައިވާ މިންވަރު މިރިޔައެވެ. މިއީ ކާނޫނަކަށް ސަރުކާރުގެ ކާނޫނަކަށް ވަޒީރުންނަށްބާވައެވެ.

1994ގައި ވެސް ވަރަށް އާދަޔާއި ޚިލާފު އަނިޔާވެއް ސަރުކާރުން އަދުލަނައަށް ދެއްވިއެވެ. އެއީ އަދުލަނާ ޙައްޤުއިން ބޭރުން އިމްތިޙާނަކީ ބަރުކާރުން ހަދާފައިވާ ކުރިސްޓުގެ ކަލައްސަވާއެވެ. އަދުލަނާ މިދާނުވި ބަރުކާރު ކުރިސްޓުސްބައް ޙައްޤު އެބަދަލުކުރުމުގެ ކާރިން ގޮތެއް މިނިސްޓްރީއަށް އެބަކާރީގެ ސާރުޖޫތު ގެންގޮސްގެން ދެއްކިމެވެ. އަދި އެބަކާރީ ޙައްޤު އެބަދަލުކުރުމާއި އަދި ވިއްކުމުގެ ހުއްދަ ދެއްވުން އެދި ސިޓީއަކުން ދަންނަވާލީމެވެ. ޚަޒާނާގައި އެއީ އަޖީ ހުދަސްޖެހޭ ހުއްދައެއް ވެސް ނުދެވެ. އެހެން ބަރުކާރީ ވިއްކާކަށް ގޮތެއް މިނިސްޓްރީން ހުއްދަ ހުދާކަށް ނުދޭހެވެ. އެއީ އެއްވެސް ކުމިކަތެއް އެތުމަކާއި ނުލައި އެބަކާރީގެ އަސްލުގޮތުގައި ބަދަލެއް ނުދެނެސް ކުރިސްޓުސްގެ ފުމުގައި ބައްޤާރުކަށްފައިވާ ބަރުކާރީ ގެވެބަކަވެ. އަދުލަނާ ގޮތެއް މިނިސްޓްރީއަށް ގެންދަނަ ބަކާއްޓާއި ޙަވާލުވި ސަލާމަ ތަޝީތުވެ. ބިންދުވަސް ފަހުން އަދުލަނާގެ ސިޓީގެ ޖަވާބު ގޮތުން މިނިސްޓްރީއިން ދެއްވިއެވެ. އެ ޖަވާބުގައި ވަނީ އަދުލަނާގެ ސިޓީގައިވާ ފަދައިން، އެއްއެކުވި އެއްވެސް ކުރިކަލެއް އަޑާގެން ހަދަފައިވާ އެއްޗެކަކް ނުވުމުން އެއީ ގަކަބަރާވޯރްން އެ މިނިސްޓްރީއިން ކަރުބަރުތް ކުރާ އެއްޗެހިކަމަކުން ނުވާކާ އެއްޗެއް ޙައްޤު އެބަދަލުކުރުމާއި އަދި ވިއްކުމާއި ގުޅޭ ހުއްދަ އިޢުތިރާޟްއެއް ކަމަށެވެ. ކަސްޓަމްސް، މި ހުއްދަ ދިނުމާއި ގުޅިގެން ދަނަޑުގެ އެމްސްޕީރަން 60 (ފަސްދުވަސް) ހާސް ރުފިޔާގެ 9 ވަރަކަށް ވައްތަރުގެ ކުރިސްޓުސް ޙައްޤު އެބަދަލުކުރީމެވެ. މިކަމަށްބަޔަކާއި ގާގައި ކުޖެ ފާރަވައް ހަދާ، ފާހަގަ ހިންގުމަށްބޯނުސާވާ ބޮޑުޖެ ތަރުސަހްނަސް ވެސް ނެތީމެވެ. ނަމަވެސް، މިހެރާ ތަހުތަނަތުވެރުން ބޮޑުގެގަވަރުކަކްގެން މުދި މާލެ ތަރުތަގައި ބިރުދައްކަމުން ދެއްވާ ސިފައިންގެ ޖެހުން ތަކުން ބަނދުކޮށްލައިފިއެވެ. އެއީ އުއްމީދީ ތާޖު ހާލަތުން 10 ހާސް އިސްތިހާރުގެ ގޮޅި ހައްދާގެން ބަހަނގަލާ، އަދި ފަވާއިދުން ތަންމުދާ ބާރަމެވެ. ފުލުހުން ބަލި ދަވާއިދާއި ޚިލާފަށް ބޭސް ވިއްކާ ތަން ބަންދު ކުރުމުގެ ނަމުގައެވެ. އިތުރު އެއްވެސް ވާހަކައެއް އަޑު އަހާކަށް ބޭނުންނުވިއެވެ. އަޅުއްދުވަހު ސިފައިންގެ ބާރުގެ ޙުކުމާކަށް ވަރުގަދަ ތަނުގެ އިޚްތިޔާރު ފޯރުވީއެވެ. ގޮތް މިނިސްޓްރީން އެތަނުގެ ވިއްކާއި ފާރަފު އެ ބަދަލުކުރެ އިޖާރާތު ނަމްބަރު ދެއްވި ސިޓީއާ އަދި ބޮޑުޖެ މިނިސްޓްރީގެ ތަރިސަނަސް ދައުލަތުން އަދުލަނާ ދޫކުރަށްއެވެ. އޭގެ ހަރުބަޔާއި ދުވަސްފަހުން އަދުލަނާ ގޮތް މިނިސްޓްރީއަށް ބާރުކުރަން ސަލާމަ ތަސްވީރު އަދުލަނައާ ސަލާމަތުކުރުމެވެ. އަދި ޖެހުންސް މިނިސްޓްރީގެ ރިޕޯޓްބަޔަން އަދުލަނާ ބާރުކުރުމަށް އަނެއްކާވެ. އެއީ ފަވާއިދާއި ޚިލާފަށް ބޭސް ވިއްކާކަމަށް ތަޙުގީޤު ރިޕޯޓްގެ މައްސަލާގައެވެ. ކަސްޓަމްގެ ރިޕޯޓާ ދިނުމެވެ. އަދިވެސް އަދުލަނާގެ ޚިޔާރު ބަލަން އެކަމުގެ އިންސްޕެކްޝަންތަ ފުރުމަތީއެވެ. އޭގެ ފަހުން އަނެއްކާ ވެސް ބިޔުމަކަށް ހައްދަނ ދެއްވި އުސޫލުތަކުން ކަމަކަށެވެ. ކުރީގައިވެސް ދަނޑުވެރިކަން އެކަމުގައި ބަދަލުކުރިއެވެ. ނަމަވެސް ހުރި ކުރިސްޓޫގެ ޝަވަބު ގެފަބަލާގެ ގޮތްކަމެވެ. އަދުލަނާ މި ދަންނަވާ ބަދަލުކުރި ދަނޑުގެ ޗާރުޖަކޮށްބާ ސްޓޮކު ބަދަލުކުރި ވެސް އަދި ފަރާރު މެޑިކަލް ބޯޑުތަކުގެ ތަރިކަވެއެވެ. ވެސް ހުރި ހުރިކަން ޝަރުކަބަރާއި ވަކިމުން ސަލާމަތު ފަރާތުން އަދުލަނާ ގޮތް މިނިސްޓްރީގައި ދަނަފާއިދުން ބަދަލުކުރުން އެއްބަދަލަބަ ނުވާނެއެވެ.

2002 މާރިޗު 2ގައި އަދުލަނާ ބޭސްފަރުވާއަކަށް ދިއުމަށް މާލެއިން ފުރީމެވެ. އާދި، ބަންކޮކުގެ ބަމްރުންގްރާޑް ހޮސްޕިޓަލް ދިޔައަމުގޮތުގައި ސްކޮޓު ތަންކޮށްގައި މަޑުކުރީމެވެ. 4 މާރިޗުގައި އަދުލަނާ ސިފައިންނާ ފުލުހުންގެން ބަނޑޭރިނައިބާ އަޙަމަދު ހުޅަނގު ގެސް އެންމެ ފަހު ފުމިލިޔަސް ފުރަހަމަ ކޮށްފައި ގެސް، އިމިގްރޭޝަން ޑިޕާޓުމަންޓުން އިމިގްރޭޝަން ކަޢުންޓަރުން ދިއުމަށް، ދިވެހި އެމްބަސީއިން ހައިކޮމިޝަނަރު، ސައީދު ޙަބީބުލް އަބްދުލް ހާމިދު ފުރަސްޤު ފަޅުލައިފާ ބަޔާ ނަޒަރުގެ ސިޔާސީ މަރުޙަލާ އަދުލަނާގެ އިމިގްރޭޝަން ކުރިއައަރާސަށް ނޑިރިބޮޑުނަވާ. އަބުދު އަޙުމަދު ގާދުރާލުގެން ހިންގަވާ އޮޑަރުން އިމިހާބޮޑުރުމާއި ފަދަވާދީ ރާކަމާއި ހެއްދެވި އަދާލުކުރައްވަން ވަޙީދު ފްރީރަށަން ގޮތުފާއިއްތަވަ ބަލާ ވެއްހަދައިގަންފެއެވެ. ދިވެހި ސަރުކާރުން ދިވެހި އެމްބަސީ ގަދަޖަރީގާން ވަރުބާ ސަރުކާރަށް އަދުލާނައިވެ، އަދުލަނާ ވަދު ފާސްޕޯޓްއިގައި ދަމުޅުވަރުކަމަކަށެވެ. އަދި އެއާއެކު އިނބަރު ޕާސްޕޯޓް އަދުލަނާ ފާސްޕޯޓޯއަށް އަދުލަނާގެ އެއްގައި އަދުލަނާގެ އަލީ. ޓީ. ބާޖު އަދި ޖަވާބު ގެނެސްފައިވީ އަދުލަނާ ފާސްޕޯޓް ގެނެސްފައިވާ އޮތީ. ވަކި އެމްބަސީ ގެވަނަ އޮތީ. މި ދިނީ ގެނެސްފައި ވެސް އޮތީ. އެހެން ބަޔަކުގެ ފުރުހަތުބަ ބޭނުންކޮށްފައިވާ ބޭނުން ބަދުނީ. ބަލިޔާ ފުރުމާނީ ފާސްޕޯޓް ހޯދާނެ ފާސްޕޯޓް އަދުލަނާ ބަދުލު ކަނޑުވަރުމަކަން އަޑުތަކުން ޖެހިފައިވާ ލުއިތަކާއެކުގައި ނަގައިފާއެވެ.

ކަނޑުވަރުކައިވާ ގޮތްކަމުގައި މި ފުރުހަތު އަދުލަނާ ހަރާމް ޙައްޤުގަ އެންމެ ތިމާކާގެ އަދުލަނާ ބަލިކަމުގައި ފާސްޕޯޓް ދެއްވުމަށް އެދިއަށް ނޭދިގަނެއެވެ. އަދުލަނާގެ ޖަވާބު ކަމުގައިވާ ދަފާތިރަ ސިފައިއިން އަދުލަނާ ގެ ވަޒަނީ ޖެހިގެން ގޮސް އޭގެ ވަރުތަކަށް ވަރަކު ވެސް އަދުލަނާ ގެންދައިނާ އިސްއިރުގައި ސަލާމަތު ބާރެއް މިހާރު އަދުލަނާ ބަލާފައި ހުއްޓުނެވެ. އަދުލަނާ އޭގެ ބަރުދާނަށް ދިއުމަށް މުސާރަ ކަނޑައެޅިގެން މާލެއަށް ހުދުރުލާ ނުލާ ބާބުއްލަ ސަރުކާރުގެ ސިފައިން ބަޔާން ކުރި އަދުލަނާގެ ދުވަހުއްޔަށް މިގޮތަށް ސަރުކާރުގެ ދަލުދުވަސް ބެޖެހޭ އިސްތިސްނާއިން ހިންގިދޭކަމީއެވެ. ގާނޫނީ ގޮތުން ކުރިއަށް އެރުނު ވެސް ނޫނެވެ. ސަރުކާރުގެ ހުކުމަކަށް ބޭނުންކުރެވޭ އިއުލާނަކާއި އެއްގޮތަށް ބަލާހިޔާ ކޮމިޓީ ބޮޑުކަމާއިއްނުވާކަމަށް ބިނާ ކަނޑައެޅިއެވެ. ނަމަވެސް 5 މަސްދުވަސް ވަންދެން ދުނިޔޭގެ އެކިސިފަރެކުގެ ފައިދާބޮޑުވެރިކަމުން، ދަތުރަކުރާގެން ޙައްޤުޖެހިގެން، ސަންދާނުގެ މަރުސާލާގެ މުދި ބޮރާޖެ 37 ދުވަހުގެ ބޮޑުގައި ހުރި އެ ހިޔާ 4 ކުޑަގައި ސާއިކަލުތަކެތެވެ. ބޮރާޖެގެ މަޑުބަހާއިން ފޮނުވެން، މުޅި ޝަރީއަތްތަކުފައިވަނީ، ދިވެހި ޙައްޤުޖެ ޖޫރީން އަސާސީގެ 16 ވަނަ މާއްދާގެ (2) އާއި ޚިލާފަށް ޖޫރީ ވަކިވުންނުދެއްވައެވެ. އަދި ހަމަ އެފަދައިން ޝަރީޢަތްގައިވެސް ޖޫރީ ވަކިވުން ދެއްވުމަން ޖޫސްއަށް ދެންނެވި ދެންނެވުމުގައި ކުރެވިގައި ޙައްސާވާ ޖޫސް ޖޫރީ ވަކިވުން ނުދެއްވިއެވެ. ވީމާ، މުޅި ޝަރީޢަތަކީ ދިވެހި ޙައްޤުގެ ޖޫރީން އަސާސީގެ 16 ވަނަ މާއްދާގެ (2) އާއި ޚިލާފަށް ކުރިއަށް ގެންދިޔަ ޝަރީޢަތެކެވެ. ޖޫރީން އަސާސީއާ ޚިލާފަށް ކުރެވިފައިވާ ޝަރީޢަތެއް ބާޠިލު ޝަރީޢަތެއްކަމުގައި ނުވާނެ ނުވެއެވެ. ސަންދާނު ނޫސް ދިޔުމުގެ މައްޗަށް އިއްޒަ ބޮޑު ދުވަހަކު ޖެހެންދުވަހެވެ. ސަރުކާރުގެ ބަންޑާރަ ނައިބުގެ ވަކީލުވެސް ޝަރީޢަތް މަޖިލީހުގެ ދިޔައީ ހަމަ ނަމަކަށް ވިދާޅުވީ ސަންދާނު ނޫހެވެ. މި ވާހަކައަށް ސަރުކާރުގެ ބޮޑިޔާއި އަދި ރާއްޖެއިން ބެލިއިރު، އޭގެ ނަމަކަށް ގޮވާ ސަންދާނު ނޫހެވެ. ސަންދާނުގެ ފުރަތަމަ ބަދަލުގައި އެއީ ނުހަނުއަކަށް ދިޔަގައިވާއެވެ. އެ ނޫހުގެ 8 ވަނަ އަދަދުގައި އެނޫހަށް މައުލޫމާތު ހޯދާ ކިޔުންތެރިންނަށް ވަރަށް ބޮޑު އިބާރާތެއް ދިޔަގައި އޮތެވެ. އެނޫހުގެ ކިޔަމުގައި ނުވަތަ

6 ←

5 ←

ސަންދާނަކީ ދިރުމަކަށް ވުރެބޮޑު އަހައްމިއްޔަތު...

ވަގުތަކުވެސް އެއީ ދައުލަތާއި ދިރިއްޖެ ބަހަލަތެއްކަމަށް އެގޭނެ
އެއްވެސް ނިޝާނެއް ނެތެވެ. އެ ނޫނަސް ފުށުލި ދިވެހި
ރައްޔިތުންނަށެވެ. މިއަދު ސަންދާނުގަޔާ ދިމާކުރިބަކަށް
ތަރުޖަމާކުރުވިފައެވެ. އެމެރިކަންސްޓީ އިންޑިއާ ނޫސްސަރުކު ފަދަ
ބޭރުގެ ހިއުމަން ރައިޓްސް އޭޖެންސީތަކުން ގޮވަމުން ދަނީ
އާދައި ދައުލަތާއި ދިރިއްޖެ އެއްވެސް އަސަރެއް ފެންނަން
ނެތިކަމަށެވެ. ޤ.އ.ނ. ގެ ދާޚިލީގައި ސަންދާނު ދިވެހިސ
ބަހުން ތަރުޖަމާކުރެވިފައި އެބަހުއްޓެވެ. ޤ.އ.ނ.އިން. ދިވެހި
ސަރުކާރުން އަންގާފައިވަނީ ސަންދާނަކީ ދައުލަތާއި ދިރިއްޖެ
ދިމާލުއްނުހިނގާކަމަށެވެ. "ޓޯޓަލީ އޮޕޮޒިޝަނަލް" އެމިހުން
"އެޑްވަރސަރީ" ކަންފަދަ ނޫސްކަމަށެވެ. ނަމަވެސް، ދިވެހި
ސަރުކާރުގެ ބައެއްފަރާތުން ކުރިން ދައްކާފައިވަނީ "ސްޓްރޮންގްލީ
ކްރިޓިކަލް ވިއުޕޮއިންޓް" ބޭނުންކުރާ ނޫހެއް ކަމަށް ބުނެފައިވާ
ކަމެވެ. އެވާހަކަ ދެއްކުމަކީ އިންސާނީ ހައްގުތަކަށް
ދެކޭކަމަށެވެ. އެމެރިކާ އިންޑިއާ ނޫސްސަރުކު ފަންނަކު އަދި
ޤ.އ.ނ.އަށް ނުވާނެ އެއްޗެއް ދިރުމަށް ސަރުކާރުން ފުރިހަމަކަށް
ވިދާޅުވާއިރު، އެއައްޗެ ސަންދާނުން އަދިއެއް ދެއްކިފައެއް
ނުވެއެވެ. އަދިވަސް އަހުމަދުގެ ޤައުމީ އިޤުތިސާދީ ހިމާޔަތް
ސަންދާނުގައި ނެތް އެކަމަކު، ދިވެހި ސަރުކާރުން
އިޤްދިސާދުގެ އޮތް ޒިންމާ ވާހަކައެއްގެ މައްސަލަ އިއްވާގެން
އޮތް ބުނުމެވެ. އަނެއްކާވެސް ބަލާއިރު، ސަންދާނީ ކަންތަ
ނަމުއްދިއަސް ދިރުމާއި ދިރުމަކުވެ. އެދިމުގެ ތަރައްގީ
ބަޔާބާދީ ފިސްކަލް ހާލަތު ފުރަސަތެއްކޮށްދިނުމާ ދިރުމުގެ
ނޫނެވެ. އެއްވެސް ޝައްކެއްނެތެވެ. ސަންދާނަކީ ދިރުމަކެވެ. އެއީ
ދިރުމަކަށް ވުރެން ބޮޑު އަހައްމިއްޔަތެވެ. އެއްގޮތަކީ އެއީ
ބަޔާނާގެ މައްޗަށް ދިރުވައިދޭ ދިރުމެއްކަމުގައި ވުމެވެ.
އަންނަގޮތަކީ އެއީ ހަޔާނާއި ޒިންމާ ދިރުމަކަށްވުމެވެ.
ސަރުކާރުގެ ކޮންޓްރޯލްގެ ދަށުގައި ހުރިކާބަލުން
ޝަރީޢަތްކުރާއިރު އެއީ ބަޔާނީ ދިރުމުގެއްކަމަށް ފޯރިތޮކަތްކުރިއަށް
ހިގާނެތެވެ. ނަމަވެސް، މިހިސާބު މުސްތަޤްބަލް ކުޅަދާނަކަމައް
އަލްޖަޒީރާގެ ޝަރީޢަތްކޮށްދިނަ އެކަން އޭޝައެއްވެސް
ނެތޭނަކަން ތަޔާރުނެތެވެ. ކާނޫނުއަސާސީ، އެއީ ބަޔާނީޔާނެގޮތާއި ޒިންމާ
ދިރުމެއްކަމަށް ފޯރުކޮށް ވެރިޔާނަ އަލްޖަޒީރާގެ މަޢުލޫމާތު
އިއްވަން ޤާނޫނު ބުނުމަށް އެކަމާ ދުނިޔެގައި 6 (ހ) މާއްދާ
ދެވަނަ މުއްދަތަށް ޤަބޫލުކުރެވޭ. މިފަދަ ދިރުމުގެ ކުރުގައި
ހުރުމަކީ ޤަބޫލުވާނެ ކަމެއް ދިވެހި ރައްޔިތުންގެ ފުނޫނުގައި
ނެތެވެ. ވީމާ، ރައްޔިތުންގެ ނަމުގައި ފުނޫނުގައި މިފަދަ
ބޮޑު އަދަބެއް ދިވެހި ދަރިންގެ ކަމަކަށް ސަރުކާރުން ދެއްވަމުން
ދާއިރު މުޅި ދުނިޔެ މިކަމާއި ކަނބޮޑު ވާކަމަށް ވާހަކަ
ދައްކަމުން ދާއިރު ހަމަ އެއީ، ބައްޓަ އަދަބުކަމުގައި ސަރުކާރުން
ވިދާޅުވުމަކީ މުޅި ޕޮއިމާ ކުރެވޭނެނޭން ޤަބޫލުކުރެވޭ ކަމެކެވެ.
އެހެނީ، ޕޮއިމާއްގެ ޖިއްސާގައި ޝަރަފުކީ އެ ޕޮއިމާއްގެ އަދުލު
ހިނގާވުގެ ކަމަކަށް ހުރިހާ އެއްޗެކެވެ. އަދިވެސް
މިދަންނަވާ ދިރުމެއް ދިޔައިން ބަޔާނަށް ވިސްނުމުގެ ކަމަކަށް
ބުނުމުގެ ބެލުމެއް އިއްވާނީ ޕޮއިމާއް ރައްޔިތާ ދަންނަގައި
ދިރުވިފައި ޝަރީޢަތްކުރެވޭ. މި ކަމަކީ ބަޔާނީގައި އުފެއްދަ
އެކަކެއް ސަޤާފަތް ތެރެއަށް ބުނޭންސާދީ އަދި ބާރުވެން ވެސް
އެއްބަސްވާ ބަޔާނާކުރެވޭ. އަދި މި ހިޔާލަށް ތާއީދު ކުރި
އެއްވެސް ދިވެހި ރައްޔިތަކުވެސް ނެތެވެ. އަދި މި ހިޔާލަކީ
އިންސާނީ ތަސައްރުފު ހާގެ އިންސާނާއަށް ބަޔާނާންކުރުން
ހިޔާލުއްކަމަށް ދުނިޔޭގެ އަލި ކަނޑައެޅިގެން ނަޝާ ނޫސްކަމުކަމުގައި
ޝާއިޢުކޮށްފައިވެ. ދުނިޔޭގެ މަޝްހޫރު ވޯޝިންގްޓަން ޕޯސްޓްވެސް

ރަދި ފާރުގެސްޓް އެކްސްޕްރެސް ރިޕޯޓު ފަދަ މަޢުލޫމާތުތައް
ނޫސްނޫސްގައި، ފަރަންސޭސި ސޮވޯސްޕޭޕަރތަކާއި ކުރެޖާ ފަދަ ޔޫރަޕްގެ
ދިނަ ފްރެއިމްކަމުގެ ނޫސްގައި މި ވާރުތުން ތަފާސީލުކޮށް
ދިރުމުން ދައްކައެވެ. ކަންބޮޑުވާކަން، މި ނިޒާމުގައި އަދުލުއި
ދިރާސީ ސަރުކާރުން ބަޔާނާއަށް އަދުލުއި ގުރުމަށްދައްކައެވެ. އެ
ދުވަސް މިހާރުގެ އަންނަނިވެއެވެ. އަދި އިންސާފާ ކުޅަދާނަ
ޝަރީޢަތުގެ ނުކުތާ އެއްދިދު އެ އިންސާފާގެ ހުރިހާ ތަފާސީލުތަކު އިޖާދުގެ
ބަސްބަހުމިގައި، އަރުޝީގެ ކުރިމަތިގައި ތަރުތީބު އަމަލާ މިބަޔާ
ދުވަސް މިރިހަތް އަޒުއަދުން އަންނަނިވެއެވެ. އަދުލުވުރުމަށް
ބައްލަވުން ތިރިޓްސްއެވެ. އަކްބަރު އުސޫލާސްއެވެ. މި
ހައިހުމަކީ ހުރިހާ ސަފާރި ދިޔައް އިންސާފުންނަށް
ދަސްތޫރީފައިވާ ޝައުކާއެއްޝަތް ރަގަޅުކަމެވެ. އަދި މާތް
އިސްލާމްދީނުގެ ތަރުހަފުސަކުރެއްވެ. ޤާނޫނުއަސާސީ އަދުލުވުރުސަބަބު
ތާތީ ކާއްނޫނުތަކުގެ. މިހާރު އަދުލުވުރުގެ ދިރުމުގެ ސަރުކާރުގެ
އަޅުއްލަން މަރުން ބޭޒީ އެދިކެޓިވްނައެވެ. މިހުން ގެރަކަށް
އެދިކޮޅު ޕޯރަރުން ވިރުން ބޭޒްނުވެއެވެ. ވީމާ، ހުރިހާކަމެއް މާތް
الله އާއި ވަކިލެވެ. ހެލިކޮޕް ކައުނަލެއް މި ހުރިހާކަމެއް
ބައްލަވާ ފޮނުވިފައެވެ.

ދިވެހި ސަރުކާރުން އަދުލުވުރުމަން ހުމުރަން ޤަބޫލުން ލުމަކުރު
ބުނުން އިއްވާލާއެވެ. އެހާރަހުން އަދި ދިވެހި ވެރިން
ހިއުމަންރައިޓްސް ބޭނުމެ ކުރެއްވުމުގެ ގޮތުން ދިވެހި
ރައްޔިތުގެ ރަސްމީ މާދުރިގެ ޤަބޫލުގައި ވިއްޔާ، ޤަބޫލު ފިޔަވަން
އުޅުނުކަމުގެ ބޯދު އިލްޔާސް ގަދަކަމުން ބޯދުގައި އަޅުވައި
އަދުލުވުރާއި ހުއްޓުމާދުރާ ޗެ. އަކުރުދު އާބާދާއި ދެވުރުން
22 ޖޫން 2003 ގައި ހަމަ ސަފީރު ގެންނަވައިގައި މާލޭގެ ޝޯރ
ދުނިޔޭގެ ވިނުވިރި ފެއިދުލާނަގައި ދުވަސަ ފިހަރަން ބަސްދު
ކުރެއްވިއެވެ. ދައުލަތުގެ ކުރުވުމުގެ ނަމުގައެވެ. ކުރެއްވި ސިޔާރީ
ފިޔަވަ އުފެއްދިއުމެވެ. ފިޔަވަކުރުވެ ބަސްދުން ތަޔާރީ
ފޮރިމާވިއެވެ. އެއްވެސް ހަވާއް އަދި ގެރިސާއެއް ނުލިބުނު
ޢާއިލާގެ ނިވާ މައްސަލަތަކާއި ގޮތުގައި މައްސަލަ ސިފަފުށިކަމަށް
ތަކުރާރު ކުރެވުނު ސަރުގެކޮށް ބަނޑާއި އަދި ކަޅުބަރުވެ އަދި
އަދުލުގެ ފިޔަވުމެވެ. ތަކުރާރު ގެރިބަރުބާއި 45
ދުވަސްވިއެވެ. ކަންތައްކަމެއް، އަދުލުވެ ގެން އާދަ ތިލި
ޤަރާރުގެ ދުވަސް ހެރިދާ ޤަރާރިފެސް އެތަކުރާކަން
ފިލާފާނުކަމުން ބަނޑުގެން ވަރުގަދަ ސަރިއުތުރި ސިޔާރީ
ދާއިރުކުރަމުގެއިވާ ތަންތަން. ސަފާރަތު ބަޔާންކަމުކަން ކޮށްދިން
ކުރިފަޔިވާ ތަންތަނެވެ. ވީމާ، މިފަދަ ތަނަކުން ފިލުވުމަކަށް
ވަރަށް ހަރުދަނާ އެހާ އުދޫކު އުފެއްދިހާރު ކަމުގައި
ނޫސްދިޔާ ހާސިލުވެ. ވީމާ، މިފަދަ ކަމެއް އަދުލުވެރިގެން
ކަރުދާހުކުރަމުން ހަމަ އެއްވެސް ވިހަކާ، ހަމައަށްވެސް ވިހަކާ
ގޯތިތަކުންކުރަމުގެ ބަސްކާދި. ނަމަވެސް، އިންސާފުން ޚާރިޖީ ކާބަރު
ސިކުގެ ފަސާދާގައި ދަރުބަދުތަކާ ދުވަސްކޮށްގަށްވާ ކުރެވޭ ކަރުވު މި
ތަކުރާރުގެ ތަޖުރިބާތަކުގެ ބަޔާނާކާމެވެ. މިތަކަށްދި ތަކުރާރު
ކުރެއްވި ޗުޑިއަކުރެވޭ އެއްހަނދުވި ބަކާއި ހަސަރީވެ. މިފަދަ
ތަކުރާރީ ކުރެވޭތަކުން އަދުލު މައްކަތް ނޫރަވި ވެރިންގެ
ޖިސްމާނީ ކުރެކާގެ ބަޔާނާކާއެވެ. ތަކުރާރު ހިނގުން އަދުލުވެ
ހިކުރު އާއްމުކަމަކަން އިންސާފުން ކުރެވިފުރުކުރަނީގެން އަމިއްލަ
ދަރުޖެހި ވަރުގަ އަދުލުގެ ޗުލުކުރު ފޯމުނޫސާނުން އަދުލުވެ
ސަރުކާރުކޮށްވާން ކަމަކަށް. އެކަޝީވަކީ އެހެންކަމުން ނޫނެވެ.
އަދުލުވެގެ ބަބިރާރުގެ މަހުކަމަށް ހަމުދަރުބުރި ވިވަޢިއްގެން މާލޭހި
ޤަރާރު ބަދަލުކުރުމަށްޓަކައި އެއީ އާދަރާގެ ސިލްސިލާއް ޖެހުނު
މިހިސާބުތައް ފާރިތިލިވެ. ތިލިހި ވަރަން އާދޭރައި ޒިންމާ
ޗުލުކުރީ ޤަފާބަތްވެ. ކަރުވުން ބުރުކަމުގެ ބޮވަމުން ޤަރާރު
ފޮށިވުން ނޫކުރަމަށެވެ. އާދާގެވެ. މިކަރުކައި ބޮވަމުއްމުވު

އަދުލުވެ 22 ޖޫން 2003ގައި މާފުރިން ދުނިޔޭގެ ނާދާން
ކުޅަ ދޭވިއަން ކުރަންފަރު 23 (ތޯރިސް) ޖޫންގައި އަދުލުވެގެ
މޭރުކުރު ފައިރުރުކަމް ދުނިޔޭގެ ބަރާހުކުރުމަން ސިފައިންގެ
އޮފީހާއި ބަރާހުކުރުމުންވެ. ނަމަވެސް، ސިފައިންގެ އޮފީހުން
މިހާރުވަސް އެ ފައިރުކަމް ނަގައިތަކަށްވެ. އެ ފައިރުކަމް
ނޫޅުވުމުގެ ތެރޭގައި ދިރުމުގެ ކުރިކަމުގައި އާދައިގެ ބައެއް
ފެކްސްކުރިކޮށްސަން ތަކުރާރުގެ ފޯޓޯ ކޮޕީ ހުށަހެޅިއެވެ. ނަމަވެސް،
އެއްވެސް މިއަދުވެސް ޖެހިއުމުއްފުގެ ފޯޓޯކޮޕީއެއް ނުހުށަހަޅާކަމު
އެއީ ޤަސްދުގައި ކަރުފިޔާ އަދިދާތިކަމުގެ ކަހަލަކެވެ. ފޯޓޯ ކޮޕީ
ނުހުށަހަޅާ ކަރުވުރުގެ ކަމެއް ކަމުގައި، އަދުލުވެގެ ހިތްގެ ބައިކާއި
ރޭލެސްގެ އޮފީޝަލުން ބެލުމުގެ ފޯރާގެ އަދަކަމެވެ. ހައްދިދާއެއް ދަދުގެލެވެ
ވަތި. ޖީ. އަހަރު. އެކަމެއް ހޭރިފާގައި ތަރިކަތުގެ ދެކޭގޮތް
ސިޓީ ކުރެވުނު، 1 ހަ. ދާހީ، 1 ހަ. ރަޖިހަރު، 1 ހަ. މާދާޖިކަމް
ތާރީހުގައި ސިޓީ ކުރެވުނު ވަގުތު. ކަރުވުވާން ޖެހިފައިވެމްބަރުގެ

7 ←

← 6

ސަންދާނަށް ލިޔުމަކުން ފުރުޞަތު އެއްކޮށްދޭން...

ރަސްމީ ޑިޖިޓަލް ފައިލުގެ އިތުރަށް އޮތް އަލުގަނޑުގެ އަމިއްލަ ފޮންޓްގެ ތެރޭގައި މަޢުލޫމާތު އެކުލެވޭ ޚާއްޞަކޮށްގެން ދިރުވައިވާ ޑިޖިޓަލް ރިޕޯޓަރުތަކެވެ. ކުރީގައި ހާޑްކޮޕީ ކަމަށް ޤާނޫނީ ވާހަކަ ދައްކާ ފައްސެއްގައި ބޭސްފަރުވާ ހަދަމުންދާކަން އަންގައިދޭ ލިޔުންތަކެއްވެއެވެ. އަދި މިގޮތުން އިތުރަށް ބަލާފައި ކޮންޓްރޯލް ނުކުރެވޭނެ ސިޔާސީ ފަރާތްތަކެއް ރަށްރަށުގައި ތިބިކަމުގެ ލިޔުންތަކެއް ވެސް ވެއެވެ. މިހާތަނަށް ސިޔާސީ ފަރާތްތަކުން އަންގައިދީ ލިޔުންތަކެއް ހިފެހެއްޓެވޭ މި ދަރުބާރު ލިޔުންތަކުން އަޅުވާ އަމިއްލަ ގަނޑުގެ

އަމިއްލަ ގެޖެޓް ފޮންޓްގެ ހިފެހެއްޓޭސް ޝީޓެއް ނުވެއެވެ. މިފަދަ ލިޔުންތައް އަދި ފޮންޓްގަ ގެއްލިއްޖެކަން އަލުގަނޑަށް އެގޮތުގެ 6 ޝަރުތުތަކެއް ޕީޑީއެފް އެހެނިހެން ގޮތްގޮތަށް ބަދަލުކުރެވިފައިވެއެވެ. މިކަމާ ގުޅިގެން އަލުގަނޑުގެ ފައިލު ހާއްސަ ދައްކަވާ ތަރުޖަމާކުރުމާއި އަދި ފޮނުވުމަށް ފަސޭހަ ކަމެއް ނެތެވެ. ދިގު ރާއްޖޭގެ ތަފާތު އަތޮޅުތަކުން ސިޔާސީ ފަރާތްތަކުން ދިރާސާކުރާ ފަރާތްތަކެވެ. މިގޮތުން ސިފައިންގެ އަށްވަނަ ފޮންޓެއް ރައްޔިތުން ފަސޭހައިން ކުރާނެ އުސޫލުތަކެވެ. އެކަމަށް ބަލައި އަލަށް ފޮންޓެއް ސިފައިންގެ ހުށަހެޅުމެއް ކަމަށް ވެސް ވެއެވެ. އެކަން ބާރުލާ ޖޭ. ޕީ. އާރް. އައިސް. ގެ ދެކުނުގެ ދާއިރާތަކާ ގުޅިގެން އަލަށް ގެންގުޅެވޭ ރިޕޯޓް ސިޔާސީ ފަރާތްތަކުން ފައިލުގެ ފޮންޓެއް ގެއްލިފައިވާ ރާއްޖޭގެ ރަށްރަށަށް ދިރާސާކުރުމަށް ފޮނުއްވިއެވެ. ފައިލު ފޮންޓެއް މަސައްކަތް ކުރާނެ ގޮތް ދިރާސާކުރުމަށް ޓީމެއް ހުށަހަޅައިފި އެވެ. ފައިލުގައި ހުރި އެއްވެސް މުއައްސަސާއެއް ނިސްބަތްވާ ކަންކަމެވެ. އަދި އެއްވެސް

ޕްރޮސެސިންގ އިޝްތިރާކުގެ ހަމަޖެހުން އަލަށް އުފައްދާ ފޮންޓެއް ކުރުވެއްޖެއެވެ. ފައިލުގައި ހުށަހެޅި ދޮށިކުރު ފަރާތްތަކާ ކުރިއަށް ގެންދާ ފަރާތްތަކުގެ ދަށުން ފެށުނެވެ. އެއްވެސް އެހެން ފޮންޓުތަކެއް ހިނގާ މުއައްސަސާތަކުން ހުށަހަޅާ ފޮނުވުމަށް ނިންމާފައިވާ ގޮތަށް ވެސް ވެއެވެ. ފައިލު ބަލާފައި ކާނެ މިހާރު އަލަށް ފައިލު ހުށަހަޅާ ފޮންޓު އާއްމުކޮށް ބަދަލު ކުރަނީ ފައިލު ނުވަތަ އެހެނިހެން ދެމެހެއްޓުމަށް ބޭނުންވާ ޝަރުތުތައް ހަމަވާނެއެވެ. މިއަދު އަލުގަނޑުގެ ބޭސްފަރުވާ ދީ ޑީ. ޖޭއެލް

ވިދާޅުވެދޭންވެ އަދި އައި. ޕީ. އެމް. އެކޮޅުގެ ގޮތުގެ ބޮޑުން ވިދާޅުވެދޭން، އަލުގަނޑުގެ ހިމަނަ ބޭނުންވާނެ މައިމީން ގޮތުގައި ވަކި މަސައްކަތް ފެށިފައިވެއެވެ. އަދި އެބޭފުޅުން އިންސާނީ ޙައްޤުތަކާ ވިސްނާފައި އަވަހަށް ބޯހިޔާވަހިކަމެއް ބޭނުންތަކާ ބައްދަލުކުރެވޭނެ. އަލުގަނޑުގެ ހިމެނޭ މައްސަލަ މިހާރުވެސް ވާހަކަ އަލުގަނޑުގެ ބޭފުޅުން ވަކިން ފޮނުވައިލީ، އަދި ފައިން ހޯދުމަށް ބޭނުންކުރެވޭނެ ބަދަލުތަކެއް ގެނެސްދެއްވެވެ. މިގޮތުން އަލުގަނޑު ސަރަޙައްދު މިފަދަ ގާތުން ބަދަލުކުރަނީއެވެ. އައިޕީ. ޖޭ. އެމް. އެކޮޅުގެ ހިމޭގެ ގާތުން ބަދަލުކުރަން ވިދާޅުވެދޭން އަލުގަނޑުގެ ބޯޓުގެ ރިޕޯޓާއި ހިމޭގެ ބައްލަވާ އެއްވެސް ގޮތަކަށް ނުލިބޭނެ. އަލުގަނޑު 1988ވަނައި ރަށްވާ ސަރުކާރުގެ ހުރަސްތަކުގައި މީސްކޮޅަކުން މި ބޮޑުގެ ރިޕޯޓުގައި ގެރިގެން ބޭސްފަރުވާއަކުން ދިޔައީމެވެ. އެބަޔަކު ދިރާސާކުރާ ދެއްވި އަލުގަނޑުގެ ބޮޑުގެ އޮފީސަރުންނާ ހުރަސް ޤާނޫނާއި ހަމަޖެހުންވެ، އެ ވަޒީރު އެކަން ނުހުރާ އެބޭފުޅުން ވެރިކަމުގެ އުސޫލު ކުރުވެޔަށް ބަދަލުކުރުމުންނެވެ، އަލުގަނޑުގެ ބައެއްފަރާތް ބާރުގެ ބަޔާންކޮށްފައިވާކަން

ވިދާޅުވިއެވެ. މިގޮތުން މިވަނަވަރަށް ބިޔަވަޅު އަޅައިފި ގެއްލުމެއް ފައިލު ވިޔަސް ވަކި ގޮތަކަށް ބަދަލުކުރާ އަދަދު ނަގާފައިވާ ދެވަނަ ބޭފުޅުން ވަކިވެފައި ނުހުރެވޭ ބޭނުންތަކަށް ފެނުނު ކަމެކެވެ. އަދި ސިޔާސީ ފަރާތްތަކުގެ މަޤްޞަދަކީ ހުރި ދެއްވި ގޮތަށް 9 އަހަރު ވަނީ ގެއްލިފައިވާ ފައިލު ބޭނުންކުރުމަށް ބޭނުންވާ ފަރާތްތަކުން ބޭސްފަރުވާގެ އިސްލާހުތައް ކުރެވިއްޖެއެވެ. އެއްވެސް ފަރާތެއް މިފަދަ ކަމެއް ހުށަހަޅައިފި ސަރުކާރުން މިހާރު ކުރިއަށް ގެންދަނީ ސިޔާސީ ބޭސްފަރުވާއާއި ގުޅުން ހުރި އަލުގަނޑުގެ ގެއްލުން ނެތި ބައްދަލުކުރުމަށް ފޮނުވާފައެވެ. އަލުގަނޑުގެ ބަޔަކު އަދި ފުރަތަމަ ފަހަރަށް ދެއްކުމަށް ބޭނުންވެއެވެ، އިސްލާހުކުރުމުގެ ޢަމަލު މިއެވެ. ސަރުކާރުން އަލުގަނޑުގެ ޕީއެލް ކަރުދާސްތަކަށް ބަލާއިރު، އަދި ކުރީގައި އަލުގަނޑުގެ ބޭސްފަރުވާ ހިމެނޭ ވަކި ޙާލަތެއް ވެއެވެ. ސަރުކާރުން ބޭސްފަރުވާ ބަޔާން ކުރާ ފަރާތްތަކުން ފުރިހަމަ ތަރުޖަމާ ޝާއިޢުކުރުމަށް ފާސްކޮށް ހިނގާ ކުރާ ގޮތުން ބަޔާން ކުރުމަށް ސަރުކާރުން ބޭސްފަރުވާގެ މިންވަރު އަލުގަނޑުގެ ބޭސްފަރުވާގެ ހަމަޖެހުމުގެ ދަށުން ފެށުނެވެ. އަދި ބަޔާންކުރުމުން ބޮޑުގެ ފަރާތުން ކޮންމެ ބާރެއް ބަދަލުކޮށް ހުށަހަޅައި ފޮނުވުމަށް ނިންމާފައެވެ. ޕީ. ޖޭ. އެމް ގެ ވަކިވަކި ނޫނީ ސެކްރެޓަރީގެ މަސައްކަތް ބަދަލުކުރާ ޓީމު ގެންދަވާނެ ބަޔަކު އެކުލެވޭ ބޭސްފަރުވާ ދިރާސާކުރެއްވުމަށް އަޅުގަނޑު ވަނީ ބޭނުންވެފައެވެ. އަލުގަނޑުގެ ދެބައި ވިދާޅުވެދޭ ފަރާތްތަކުން އަލުގަނޑުގެ ގެއްލުނު ޓީމު ބަލާ އަލަށް ހުޅުވާލުމަށް މި ފަރާތްތަކުގެ ޝަރުތުތަކާ ގުޅިގެން ބޭސްފަރުވާގެ ކަމަށް ވިދާޅުވިއެވެ. ބޮޑު ދިރާސާކުރާ ފަރާތެއް ދެއްވި ބަޔާން ކުރާ ކުރިން ހިންގުމަށް ގެރިގެން ވިދާޅުވެ ހަމަޖެހުމެއް ބޭނުންކުރީއެވެ. އަދި އަލުގަނޑުގެ ވަކި ބަދަލުތަކެއް ވެއެވެ. މިގޮތުން ހަމަޖެހިފައިވާ ބޭނުންތަކުގެ ސިފައިން އަދި ބަޔާން ކުރާ ތަނެއް ވިދާޅުވެ ހިނގި ކުރިއަށް ދިޔަ ބަޔާނެވެ. ސަރުކާރުގެ ރަސްމީ ބޭނުމަށް ހުޅުވާލެވޭ ފަހަރު ވަކިވަކި ބަހާލުމަށް ހަމަޖެހިފައިވާ ތަނެވެ.

1994ވަނައި ބޭނުންވާ ބައްދަލުކުރާ ބޮޑު ބަޔާން ސަރުކާރުން ބަދަލުކުރުމަށް އެދި ފޮނުއްވިއެވެ. ސިޔާސީ ބަޔާނާއި ވަކިވެ ހުރި ގެއްލުމެއް ނެތި ބޭނުންކުރާ

އަމިއްލަ ގޮތުގައި ބަޔާން ކޮށްދިނުމާ ގުޅިގެން ބައްދަލުކުރާ ފަރާތްތަކުން ވަކި ގޮތުން ފޮނުވާފައިވާ "ސިޔާސީ ހަރަކާތްތަކުގެ ބޭނުން" ކަމަށް ވިދާޅުވިއެވެ. ވީމާ މިކަން ކުރާނީ ކޮންފަދަ ގޮތަކަށް ބާއޭ؟ " މި ސުވާލު ކުރިމަތިވާ ގޮތް ބުނެދޭނެކަމަށް ވިދާޅުވިއެވެ. އެ ރިޕޯޓުގައި އިންސާނީ ޙައްޤުތަކާ 44 ވަނަ މާއްދާގެ ބިނާވެ ހުރި ބޭބޭ، ސިފައިންގެ ބޮޑު ވަޒީފާތަކުގެ ބަދަލުތަކާ ގުޅޭ ގޮތުން އިންސާނީ ޙައްޤުތަކުގެ ގޮތުން ބައްދަލުކުރަމުން ގެންދާ ބޮޑު ބޭސްފަރުވާ ދިރާސާކުރާ ފަރާތްތަކަށް ބަލާއިރު ރިޕޯޓުގެ ތެރޭގައި ސަރުކާރުގެ ބޭސްފަރުވާ ދިރާސާކުރާ ހިންގުމަށް ބޭނުންވާ ގޮތަށް ބަޔާން ކުރެއްވިއެވެ. މިއީ ކުރިއަށް ގެންދިއުމަށް ހަމަޖެހިފައިވާ ބަޔާނެކެވެ. އަލުގަނޑު ބަދަލުގައި ހިމަނައިދިނުމަށް ސިފައިންގެ ބޮޑު ވަޒީފާ އަދާކުރައްވާ ބޭފުޅުންނަށް ބަދަލުކުރާ ބޭނުންވާ ސިޔާސީ ވަކިވަކި ކުރެވިފައި ދިރާސާ ކުރެއްވި އަލުގަނޑު ބަޔާން ކުރާ ޢަބްދުﷲ ރަޝީދު (ސިޔާސީ) އަށް ބަދަލުކުރެވުނެވެ. އަދި ސަރުކާރާ ވަކިވުމުން އެކުލެވޭ ސަރުކާރު ވަޒީފާތަކުގައި ބޭބޭ ބަދަލުކުރުމަށް ގެނެސްދިނުމަށް ވަކި ބަޔާން ކުރުމަށް ގޮތުގެ އެހެން ބައެއް ފަރާތްތަކުން ބަދަލުކުރެއްވިއެވެ. ބަޔާން ކުރާ ވަކިވެ ހުރި ސިޔާސީ ބަޔާނެއް ހިމަނައިފިއެވެ. އެހެނިހެން ބޭސްފަރުވާ ދިރާސާކުރާ ބައެއް ކަމަށް ބަދަލުކުރީ އެއްޗެއް ބޭނުންކުރުމަށް ބަލައި ބޭސްފަރުވާ ކުރާ ފަރާތުގެ ކަންކަމާއި، ބޭސްފަރުވާއަށް ބަދަލުވެދާނެ ބޭބޭ ބަދަލުކުރެއްވި ސިފައިންނާ ވަކިވެ ގޮތެއް ބަދަލުކުރެއްވިއެވެ. އަލުގަނޑު އެކުލެވޭ ނަމަށް ބަހައްޓާ ބަދަލުކުރުމަށް ސިޔާސީ ބަދަލުކުރާ ބޮޑު ގޮތުން ވަކި ބަދަލުކުރުމަށް އަލުގަނޑުގެ ސަރުކާރުން ވަކިވެ ބޭސްފަރުވާ ދިނުމުގެ ބައެއް ބަދަލުކުރެވިއްޖެއެވެ. ބޭބޭ ދިރާސާކުރާ ބައެއް ބަދަލުތައް ބައްދަލުކޮށް ފުރިހަމަ ކުރުމަށް 45 ވަނަ މާއްދާގެ ދަށުން ފުރިހަމަ ރިޕޯޓުތަކަށް ބަދަލުކުރުމުގެ ބޭނުމަށް ހަމަޖެހިފައިވާ ބަދަލު ކުރުމުގެ ބަދަލުކުރުމަށް. ހިމަނައިދޭ ގޮތަށް ވަކިވަކިން ހަމަޖެހުމެއް ކަމަށް ވަކިބަޔަކު އަދި ބޭސްފަރުވާ ދިރާސާކުރާ ފަރާތް ބައްދަލުކުރުމާ ގުޅިގެން އިސްލާހުކުރެވޭ ބަދަލުކުރާ ބޭބޭ ސިފައިންގެ ބޮޑު ބަދަލުކުރެވޭނެ ބޮޑު ބަދަލުކޮށް ބަދަލުކުރެއްވިއެވެ. މި ބައްދަލުކުރާ ފަރާތްތަކުގެ ބަދަލުކުރާ ބަދަލުކުރެވުނީ ބޭނުންކުރުމުގެ ބަދަލުގައި ސިޔާސީ ބަދަލުތައް ގެނެސްދިނެވެ. ބަދަލުގައި ފުރިހަމަ ބައްދަލުކުރި ބަދަލުތަކެއް ކުރެއްވިއެވެ. އަދި އެއީ އެ ބަދަލުކުރާ ފަރާތުން ބަދަލުކުރެއްވިއެވެ. ދިރާސާ ކުރާ ބަދަލުކުރި އަލުގަނޑުގެ ބަދަލުތަކާ ބަޔާން ކުރެއްވިއެވެ، ވަކިވެ ހުރި ބަދަލުކުރެވޭ ގޮތް ބޭނުންކުރާ ސިޔާސީ ބަދަލުކުރާ ބޭބޭ އަލުގަނޑުގެ ވަކިވެ ބަދަލުކުރެވޭނެ، ބަދަލުގައި ބައްދަލުކުރެއްވިއެވެ. އެހެން ބަދަލުކުރާ ބައެއް ބަދަލުކުރެއްވި ބޭބޭ ބަދަލުކުރުމާ ގުޅިގެން ބަދަލުކުރި ބަދަލުތަކެއް ބަހައްޓާފައެވެ. އަދި ބަދަލުކުރިކަމަށް ބުނާ ބަދަލުކުރާ ސިޔާސީ ވަކިވަކިން ބަދަލުކުރެވިފައިވާ ކަމަށް ބަޔާން ކުރެވިފައިވެއެވެ. މި ބަދަލުތަކުން، ވަކިން ބަދަލުކުރި ބޭބޭ ފުރިހަމަ ބަދަލުކުރާ އަލުގަނޑުގެ ބަދަލުކުރިއެވެ. ބަދަލުކުރާ ބަދަލުތަކުގައި ބަދަލުކުރެއްވި ބަދަލުގައި ފުރިހަމަ "ސަންދާނު" ބަދަލުކުރުމާ ގުޅިގެން ބަދަލުކުރެއްވި ބޭބޭ ބަދަލުތަކެއް ހިމަނާފައިވާ ބަދަލުގައި ބަދަލުކުރާ ބަދަލު ކުރެއްވިއެވެ. " ސަންދާނު " ގެ އަބްދުލް ވަހީދު ބަދަލުކުރި އަލުގަނޑުގެ ބަދަލުކުރާ ބަދަލުތަކާ ބަދަލުކުރާ ފުރިހަމަ ބަދަލުކުރި ބަދަލުތަކުގެ ގޮތުން ބަދަލުކުރެވުނެވެ. އަދި " ސަންދާނު " ގެ ސުވާލަށް، " އަދުލު އިންސާފު " -- ބަދަލުކުރާ ބަދަލުކުރުން " މިހެން ބަދަލުކުރާ ބަދަލުގެ ބަދަލުކުރި ވަކި ބަދަލު ކުރެއްވިއެވެ. އެހެން، " ސަންދާނު " ގެ ބަދަލުކުރި ބަދަލުވިއެވެ. ބަދަލުތައް ބަދަލު އިސްލާހުކުރުމުގެ ބަދަލުކުރެވުނީއެވެ. ބަދަލުކުރި ބަދަލުގެ ބަދަލުކުރެއްވި ބަދަލުކުރާ " ސަންދާނު " " ބަދަލު ބަދަލުކުރެއްވި ބަދަލުގައި ބަދަލުކުރެއްވިއެވެ. އެއީ،

← 8

7 ←

ސަންދާނަށް ލިޔުމަކަށް ފުރުޞަތު އެއްވެސްނުން...

ދިވެހިރާއްޖޭ އުސޫލުތަކަކަށް ފެއްޓުމުގެ ހުރިހަމަ ބައްޓަންކުރުމަށް ލިޔުން ނޫނެކެވެ. އެއީ އަލްވަތަނީގެ ކަސްތަވު އެލިފައިވާ ދިވެހިން މިނިވަން ހިމާޔަތަކަށް ގެންދިއުމަށް ލިޔުން އަރިވަދަ ދެއްމަދަރާކެވެ. ޢަޒުމް ތަކެއް ލިޔެފައިވާ، ޤާނޫނުއަސާސީގެ ފުރުސަތު ލިޔުން ނޫނަކަށް ފުމުން އެ ޢަޒުމްތަކުގެ އަސަރު އެނޫނުން ފެންނާނެވެ. ވަރަށް ރަނގަޅަށް މި އަސަރު އޮވޭގައި ހުއްޓެވެ. މިގޮ މާނައަކީ އަމިއްލަ އެއްޗެއް ނޭތީ ޤާނޫނުއަސާސީގެ އެއްޗެއް މިހާރު ދިވެހީނގައި އޮވޭތިން އެ ނުހެވެ ލިޔުމުފައިވާ ވާހަކައެއް ނުންކެވެ. އެނޫނުގައި އެންމެ ބޮޑަކަން ހުރި ވާހަކައަކަށް ލިޔުމުފައިވާނީ، ޚަޔާލު ދެއްކުމުގެ ހުރިހާރަނގަޅު ފުރުސަތު އަސާސީ އިސްލާމްގެ ކޮންސަޓޭޝަނަލް، ހުރިހާ ބާރުތަކެއް (ދައުލަތުގެ މަޤާމުގައި، ޤާނޫނު އިންސާފުގެ ދާއިރާއި އަދި ސަރުކާރު) އެކަކަށް މީހުން ނެގުމުގެ ފުރުސަތު އަސާސީ އެކުލަވާލައިގެ ވުޒާރާކަށެވެ. އެކަން ސިޔާސީޕާޓީތަކުގެ ގޮތުން އިތުރަށް ލިޔުމަށްވާ އެ ފުރުސަތު އަސާސީ ދައުލަތުގެ ބާރުތަކެއް ކަތިލާތަކެއް އެކުލަވާލުމަށް އެއްބާރުލުން ދީފައެވެ. އަދި ހިތްޖެ ވަޒީރު އެހާރަގެ ބަލައިގަތުމަށް އިތުރު ތަފްސީލު، ދައުލަތުގެ ބާރުތައް ގެނދަން އަލުގައި އާޒާދީން ޖާގައެއް ލިބުން ދިވެހިންނަށް ވަކި ޙިމާޔަތް ދެވުނުކަމަށް ނުވޭ. މިގެ މާނައަކީ ތަރާއްޤީ ވާހަކައެއް ނުފެނެ. ބަޔާންވެސް ބޭނުންވާ ވާހަކައެއް ވެސް ނުވެއެވެ. "ޖާގަ" މިލަފުޒުގެ މާނައަކީ ވަސީލަ އެކީއެއް ނޫނެވެ. ޤާނޫނުއަސާސީ ގެބޮޑުތަނެއް ހުރި ފުރުސަތު އަސާސީ އިސްލާހުކުރަން، އެހެން ވޯޓެން ސަލާމަތުކުރެއްވި އިޙް ވެސް، އެ ފުރުސަތު އަސާސީއަކީ މި ޢަމަލުން އެކުލަވާލި ވާ ފުރުސަތު އަސާސީއެއް ނޫނުކަމުން މަޖިލީހުގެ ހުރިހާ ގޮތްބަދަލުކުރުން ތަރައްޤީވެފައެވެ. ވަސް ޚިޔާލު ސަރުކާރުން ހުރި ކޮންމެ މީހަކަށް ނުނަގާނެ ކަމެއް ނޫނެވެ. ވަސް އެއީ ޖުމްހޫރިއްޔާގެ ނިޒާމު ނޫނުކަމެއް ފުރުސަތު އަސާސީއަށް މަޖިލީހުގެ ބާއްޖެ. ގެންގުޅުމުގެ ގޮތުން އެހެނިހެން، މަޖިލީހުގެ ބައިވެރި ގެންބާރުންނަށް ހުރި އިސްލާހީ ބަދަލު، އަދި ފުރުސަތު އަދި ޙަޤީޤަތުގައި ދިވެހި އިސްލާހީ ބަދަލުތަކުގައި ކޯޓުގެ ދާއިރާގެ ދުރަށް މިހާރުގެ ފުރުސަތު އަސާސީ އެކުލަވާ ނިންމިއެވެ. މި އީ ޤާނޫނުއަސާސީ އަޅުވެސް އަދި މިހާރު ވަސް ފުރުސަތުދީފައި ފުރުސަތު. މި ސިޔާސީވާގައި ދިވެ 18 އަހަރު ހުރެވި ކަމި މިވާހަކަ ތަޢާރަ ތަރު ދިވެ ހުރިހާ ހުކުމްތަކުން ފުރުސަތުވާނެވެ. 41 ގަނޑުގެ މައްސަލަ އެކުލަވާލުން ވާ މި ފުރުސަތު އަސާސީ އިސްލާހުކުރުމަށް ފުރުސަތު ބަހާލުން 18 އަހަރުގެ ދިވެ މުއްދަތުގެ ހުރި ހަމަ އެއީ ފުރުސަތު ބޭނުން ހިމާޔަތްކުރެވޭ. ފުރުސަތުދިނުމުގެ ބޭނު ގެއްލުވުމެވެ. އެފުރުޞަތު ކޮބާފުރުސަތުގައި ތިއްބެވީ 115 ވަރަކަށް ފުރުސަތު އެކުލަވާލުން 18 އަހަރުގެ ދިވެ މުއްދަތުގެ

ބޮޑުބައި ހުރިހާ ފުރުސަތު އަސާސީ އަހަރު 6 އަހަރުވީއިރު ކޮމިޝަނަކަށް ވެރިކަން ތަފުސީލުކޮށް ޖައްވަރުގެ ބަދިބޮޑުކަމެވެ. އެހެނީ، ނަސްލީ އިޤްތިޞާދީ ބޮޑު އެ ސަބަބު އަށްޑިޔާގެ ބޮ ފުރުސަތު އަސާސީ ޢަމަލުން އެކުލަވާލުމަށްބަދަލު ނުޖެހި އެންމެ 6 މަސްދުވަހެވެ. އަދި މިއަދު ޤާނޫނުއަސާސީގެ މަސައްކަތް އާރަންއްކޮށްފައެވެ. ޤާނޫނުއަސާސީގެ ފުރުސަތު އަސާސީއަށް ބަދަލު ކުރަންޖެހޭގޮތް އެންމެ 6 އަހަރު ވީ ބޮޑު މި ޖެހުނީ ފުރުސަތު އަސާސީގެ މައިގަނޑު ބައިބައެއް އިސްލާހުކުރެވޭ. މިއީ ހަމަ ޤާނޫނުއަސާސީގެ ދެމެހެއްޓެނީ ސިޔާސަތުގެ ދިރުމުން ހުރި ވަރު ބާވައެވެ. ނޫނެކެވެ. ފުއްދައި ފުރުޞަތު ދޭތެރެއެވެ. އަމިއްލަ އެދުން މާ ބޮޑެވެ. ޚުދުމުޚުތާރު ރަޢިއްޔިތުން ދިނުމަށް ދިރިހުރުމެވެ. " ފުރުސަތު ދިރާސީ ފުރުސަތުގައި ހުރި ގޮތް ޙުކުމްކުރަމުން ދިޔަ --- އަޅުގަނޑު ފުރުސަތު ލިބިގެން، ހިތްވަކިކުރި ހުރިހާގޮތަކުން ދިޔަ. ބޭނުން ތަރުޖަމާކުރުމުގައި ފުރުސަތު ބާރުތައް ދަނޑުވަރު ދިޔައީއެވެ. މާދަމާ އެދުންތަކަށް މާބޮޑެން ޖާގަދޫކޮށްލިއެވެ. "ޝަރުޢީ އިރާދައަށް ހުރި ތެދުބަލި، އަދި އާރުލާވާ ތެދުބަލި ---- ފުރުޞާ ޝަރުފުވެރިބާރަލި، ޚުއްބަތުވަޑައިގަންނަވަން ދަސްކުރާ! " މި މާތްކުރުނަން އިޖުތިހާދު ކުރާވާ މިހުން މާ މަދީއެވެ.

ޢިއްޒަތްތެރި ރައީސްއެވެ. މަޖިލީހުގެ ދެންނެވި ޖިނާޔަތު އަސާސީއަށް ޤާނޫނުއަސާސީން ލިބިފައިވާ ޤާނޫނުއަސާސީ އަށްވުރެ އިބްރާހީމް ދީދީ މ. ކަރިސްމާވިލާއަށް ވަގުތުއަށްފަހުން ނުވެއެވެ. ހަމަ ކޮންމެ ދިވެހި ރައީސާ ލިބިދޭފައެވެ. އަދި މިއަހަރާއަށް ލިބިދޭނީ މައިގަނޑު އެދުރުވެ ފުށުއަރާ ދިރިޔާ ރައްޔިތުންގެ ރައްޔިތުންގެ ރައްކާތެރިކަން ނުލިބޭ. ޢަދުލު އިންސާފުގެ މަޤާމުގައި ހުރިހާ ރައްޔިތުންނަށް ކަމެއް ނޫނެވެ. ހަމަ ވަކި ބޭނުންތަކަށް ފުއްދަން ރައްޔިތުންގެ ޙައްޤުތަކެއް ނޫނެވެ. މިގޮތަށް ދިޔާއިރު ފުރުޞަތު ބޮޑު ހިމަނައިޖެހޭ ސަބަބު އަދި ސިޔާސީ ނިޒާމުގެ މަސައްކަތެކެވެ. އެއީ ފުރުޞަތު ސިޔާސީ ނިޒާމުގެ މަސައްކަތެކެވެ. ދިވެހި ރައްޔިތުން ފުރިހަމަ މިނިވަންކަމުގެ މަސައްކަތް ހުރިހާ ކަމެއްގައި ޤާނޫނީ ޢަމަލުތަކުގެ އިބްތިދާއީ ޢަމަލުތަކެވެ. ފުރުސަތު ސިޔާސީ ނިޒާމުގެ ސަބަބުންނެވެ. އަދި މިއަދުގެ ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހާއި އެކުއްލަވާލި މަޖިލީހުގެ ޤަރާރުތަކުގެ ޙާލަތުގައި ހަމަ އަމިއްލަ ޚިޔާލުތަކަށް ޢަމަލުކުރަމުންނެވެ. ޚުދުމުޚުތާރު ނިޒާމަކީ ރައްޔިތުން ދިނުމުގެ މުއައްސަސާތަކުގެ ގޮތުގައި ދިވެހިރާއްޖޭގެ އަމިއްލަ ސަރުކާރު ހެދުމަށް އިތުރު ފުރުސަތު ލިބުނު އާދަކޮށް ދިވެހި ދައުލަތުގެ ރައްޔިތުންނަށް ސިޔާސީ މާލީ ދަތިކަމާ ދުއްވާލަވާގެ ރައްޔިތުން ސިޔާސީ ނިޒާމުގެ މަސައްކަތް ހުރި ރައްޔިތުންނަށް އިބްރާހީމް ނާޞިރު އަމިއްލަ ވެރިކަން ސިޔާސީ ޤާނޫނު އިދާރީ ރައްޔިތުންގެ ޢަމަލުތަކުގެ ސަބަބާއި ސިޔާސީ ވެރިކަން ހަމަ މި ސިޔާސީ ނިޒާމު މަޖިލީހަށެވެ. ވިދާ، ފުރުސަތު ސިޔާސީ ނިޒާމު ރައްޔިތުންގެ ރަށްތައް ޤާނޫނުން އަމިއްލަ އެކުލަވާ

އެންމެން ޖާގަ ދޭ ފިކުރު ވެރިކަމުގެ ޤާނޫނުއަސާސީއެއް ބޭނުންވެއެވެ. ރިޕޯޓު ކުރުމުގެ ޤާނޫނުއަސާސީ އެކުލަވާލުމުގެ މަސައްކަތް ފެށިގެންނެވެ. ސިޔާސީ ހުޅުވާލުމުގެ ފިކުރު ފެށިގެންނެވެ. އަދި އެކަމާއި ގުޅޭ އެދުރުންތަކާ ފުރުސަތު ދިނުމެވެ. އާދެ، ދައުލަތުގެ ސިޔާސީ ސަރުކާރުތަކުގެ ކަންތައްތަކެވެ. ދައުލަތުގެ ބައެއް ރައްޔިތުން ރައްޔިތުން ތަރައްޤީ ފާޅުކުރާ، ދިރިއުޅުމުގެ ތަރައްޤީ ދައުލަތުގެ މަސަޤާފަތް ބަލައިގަނެވޭނެ ގޮތަކަށް ބަދަލުވާނެއެވެ.

ވީމާ، މާލޭގެ ހުޅު ބަޔަކު ގެރިއަތުގެ ޚިދުމަތްތަކުގެ އަސާސީ، އެންމެން އިސްލާހީ ފުރުޞަތު ލިބޭ ވަރަށް ފުރުސަތު އިސްލާހީ ރައްޔިތުން ތަރަށްޤީއެވެ. ޤާނޫނުއަސާސީގެ ބަދަލުތައް ވަކި ގޮތަކަށް ދެމެހެއްޓުން ފުރުޞަތު ދީގެން ދިރިއުޅުމުގެ ފިކުރާއި ހިތްވަރާ އެކު ތަރައްޤީ ކުރެވޭ ޙަޤީޤީ ޙުއްޔަތު ފާޅުކުރަމާ މި ޖުމްލަ ދިނުމެވެ. ޤާނޫނުއަސާސީއަކީ ބަދަލާ ސަމާލުކަން ދިރިހެއްޓުމުގެ ހިމާޔަތެވެ. އަދި ދިވެހި ކަންތައް ތަރައްޤީ ކުރުމަށް ކުރިއަށް ދިއުމުގެ ސަބަބުތަކަށް ބަލާ ރިޔާސީ އަސާސީއަކުން ހުރިހާ ތަނެއްގައި ސިޔާސީ ފުރުޞަތު ދިނުމެވެ. މިފަދަ ފުރުސަތުތައް ހަމަ އެކަނި ޚުދުމުޚުތާރު ވެރިކަމާ އަދި ސިޔާސީ ފުރުސަތު ބޭނުންކުރުމެވެ.

ޤާނޫނުއަސާސީގެ މި ބަދަލު އަދި ފިކުރުވެރިޔާ މާނައާއި ވާ ސިޔާސީ ނޫނެވެ. ހިތްހަމަޖެހުމާއި އެކުގެ ޝަރުޢީތަކެއް ހާމަކަމާއި ދިވެހި ވަރަށް އިސްލާހީ ސިޔާސީކަމެވެ. ޝަރުޢީ ބަސްތަކާ ލޯގެ ވިސްނުން މަސްލަޙަތަށް ފުރުޞަތު ލިބުން ސިޔާސީކަމެވެ.

އިބްރާހީމް ޤާނޫނުއަސާސީގެ ޝަރުޢީ ބަސްތަކާ ގުޅުވާލުމުން ކުރެވިދާނެއެވެ.

29 ޖޫން 2004

ހުރމަތާއެކު

އިބްރާހީމް އިސްމާޢީލް ދީދީ
(މ. ކަރިސްމާވިލާ)

ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާގެ އޮފީސް
މާލެ

> ފުރުޞަތު ވަކިވުމުގެ އެއް ޤާނޫނުއަސާސީއަށް ބަދަލުނުވޭ. ވީމާ އެފަދަ އެއް ހުރުމަށް ޤާނޫނުއަސާސީ ފުރުސަތެއް ދޭތެރެއިން

“ މުޙައްމަދު ޒަކީ - ސަންދާނު މައްސަލައިގެ ޝަރީޢަތުގައި

> ޖިނާއީ ކޯޑުގެ ޝަރީޢަތުގެ ގަވާއިދު ހަމަޖެހިފައިވާ ގޮތުން، މައްސަލަތަކުގައި ފުރުޞަތު ވަކިވުމުގެ އެއް ބޭނުން ނުކުރެވޭނެ.

“ ފާޟިލް އަބްދުﷲ އަރީފް - ޖިނާއީ ކޯޓު

ކުރުން ބޮޑުއަހަ ވާހަކަ ރައްޔިތު

ކުރަހެގެ މުޅިހަމަޖެހުން ބޮޑުއަހަ ވާހަކަ އިސްލާމީ ޝަރީޢަތާ ޚިލާފުވާ ގޮތެއްގައި ޤާނޫނުއަސާސީއަށް ބަދަލު ނުކުރެވޭ މިހާރުގެ ފިކުރުގެ. މިފަދަ ފުރުޞަތު ވަކިވުމުގެ އެހެން ގޮތުން ބަދަލެއް ނުކުރެވޭ ހިނދެއްގައި އެފަދަ އެއް ހުރުމަށް ޤާނޫނުއަސާސީގެ ހިމާޔަތް ލިބުނީ ފުރުސަތު ދިނުމެވެ.

ފާޟިލް ޢަބްދުއްސަލާމު ގެ 16 ވަނަ މާއްދާގެ (2)

1 ←

މައުމޫނަށް ޝިކަން އެންމެ ބޮޑުވާނެކަށޭ ނަޝީދު ފިޔަވައިން

ނިސްބަތުގެ މައުނަވީ ދައުލަތުން ދައުލަތާއިދާރީ 'ދައުލަތާ އިދާރާތަ ހަމަޖެއްސުމަށް ކުރެވޭ މަސައްކަތާ ގުޅޭ ދައުލަތާ' އެއް ޖަވާބުދާރީ ޖަމާ ސަންދާނު މައުސޫލާ އަޅައި ހިންގުމުން، ޖަވާބުދާރީ ވުމަށް ފުރުޞަތު. އެންމެ ފުރަތަމަ ވާސް ހާދާ ޖަވާބުދާރީ ވެވުނު،' ކުރީގައި އަޅުގަނޑު މާތް الله ގެ ރަހުމަތް ރަޙްމަތްތެރިން އަޅުގަޑުމެން، ސަންދާނާ އަޅުގަނޑު އެއްވެސް ގޮތެއް ނުވާ' ވިސްނުން ބޭނުންވޭ. އަދި ވިސްނުގެ މައުމޫނު ދައުލަތާ ކުރިމަތި އެކަށީގެންވާ ހެއް ހުރިގޮތް ކަމަށާއި، ސަންދާނުގައި އާނާ އެއްވެސް ވަރަކަށް ބައިވެރިވުމަށް ވާކަން ސާބިތުކުރެވޭން އެއްވެސް ހެއްކެއް ދައުލަތެއް ނޫޅެނީ ކަމަށް ބޭނުންވޭ.

'ވިސްނޭ މައުމޫނު ދައުލަތުގެ ކުރިމަތިން ޖަވާބު ހުރި ތިޔަވެސް. ވިހަލް އެވްރި މިވެރި ކަމެއް ކޮންފިލާ ބޭނުންސް، އެކަށީގެންވާ ހުރިޝާ ވިސްނޭ މައުމޫނު ދައުލަތާއި ނުކުރެވޭނު، އަމުރުން އިސްލާމީ ޝަރީޢަތް އޮންނަ ތަޝްއްގައި ހުރި ޝާހި ދައުލަ ކުރިމަތިވެން ނުވާނު، ސަންދާނާ އަވަހަށް ގެދެވެއް ވާކަމުގެ އެއްވެސް ހެއްކެއް ދައުލަތާކަށް ނޫޅޭނުނާ! ދިޔާއުގައި އިޙްތިރާމް ވާހަކަދައްކަމުން ނިސްބަތުން ބޭނުންވޭ.

އަދިވެސް ނިސްބަތުން ބޭނިޔާމީގައި ރާއްޖޭގެ ވަރަށް ގިނަބަޔަކު ސަންދާނު ލިބިގެން ހިތްހަމަޖެހިފަ މަޖިލިސް، އާންމުކޮށް ވެސް ސަންދާނު ލިބިގެން ހިތާ ވިހެއް ކަމަށާއި، ސަންދާނު ލިބިގެން ހިތާ އެންމެންގެ މައުމޫނު ދައުލަތާކަށްފިޔަވައި އާންމުގެ މައުމޫނަކުން ދައުލަތާ ކުރުމަށް އެއީ އިންސާފު ކަމުގައި ބެލެވިދާން ކަމަށާއި، ހަމަ އެކަށީ އާންމުގެ މައުމޫނު ދައުލަތާ ކުރެވޭނީ ކޮންސަބަބަކާހުރި ކޯޓެއް އާއި ސުވާލުކުރެއްވީ.

އާންމަކަށް ޖަވާބު ދެއްވަމުން ކޯޓް އަރިފު ވިދާޅުވީ 'ރައީސްގެ އަބުރުފާ ބަލި އިމްތިޔާޒު ލިބޭ ސަންދާނު ނަށާފަރާތްތަކަށް ސާބަސްކިޔުމާއި' ދައުލަތާ ކުރެވޭނީކަމަށް. މިހިސާބުން ވަރަށް ފޮނުވާލުމަށް ޓީމު ސުވާލުތަކެއް ވެސް އުފެދުނީ. ނިސްބަތުގެ މައުމޫނު ރައީސްގެ އަބުރާބަލިވެގެން ވަކި ދައުލަތާއި ކުރެވުނު ދިރައިރު، ދައުލަތާއި އިދާރާތަ ހަމަޖެއްސި ކުރަން އުފެދޭ ކުރެވޭ ދައުލަތާ ކުރެވުނީ ޤާނޫނެއްގެ ބާވަތެވެ؟

ދައުލަތުން ނިސްބަތުގެ މައުމޫނު ކުރި 'އަބުރާ ބަލިވުމުގެ ކުރުގެ ދައުލަތާ' އާއި 'ދައުލަތާ އިދާރާތަ ހަމަޖެއްސި ކުރަންޖެހުމުގެ ކުރުގެ ދައުލަތާ' ގައި ކުރި ސާބިތުކުރުން ދިނުމަށް ބާރުލާފައި ވާހަކަދެއްކުމުން ދިޔަ އީ-މެއިލްގެ ކޮޕީ އެއް ނުވަތަ އަސްލެއްވެސް ޝަރީޢަތަކަށް އެޅާރިއި ހުށަނާޅާ

ސަންދާނަށް ނިސްބަތުން ފޮނުވި މެއިލް ގައި ލިޔެފައިވާ ވާހަކަތަކަށް އިޝާރާތް ކުރަމުން އާނާ ބޭރި 'އަތުގަނޑު ބޭރި އެއްޗެއް، ނުވަތަ ބޮނޑިބާ އެއްޗެއް އާންނާނީ ބޭނުމަށް. ކޮންމެއަކަށް ބަޔާންކޮށް އަތުގަނޑު ލިޔެފައިވާ އީ-މެއިލް އެއްގެ މައުމޫނު ދައުލަތާކުރައްވަނު ކުރަންތީ. އެކަމަކު އާގޭ މައުމޫނު ދައުލަތާ އިދާރާތަ އަމަޖެއްސި ކުރުމުގެ ދައުލަތާއި ނުކުރެވޭނެ! ކަމަށެވެ. އަދި އެ މެއިލްގައި ސަންދާނުގައި އާނާ ބައިވެރިވު ވާހަކައެއް ނުނެރުނު ކަމާއި، އިމްޕީބިއުން ލިޔެފައިވާ އެ މެއިލް ތަރުޖަމާ ކުރެވި އާގާއި ވާހަކައެއް ޝަރީޢަތަށް މަޖިލިސްއަށް ހުށަހަޅަން ބޭނުންވާނީ އާގެ އަސްލު އާނާއަށް ދައުލަތުން ފެށް އުނދަގޫ. އެހެން ނަމަވެސް ފޯނު އެ މެއިލް ހޯދުމަށްކަން، އަދި ނިސްބަތުން ލިޔުއް އާގެ ދިފާޢު ތަރުޖަމާ ޝީޢީވާކަން އެއްވެސް މަސައްކަތެއް ނުކުރައްވައެވެ.

ދައުލަތުން ނިސްބަތުގެ މައުމޫނު ކުރި 'އަބުރާ ބަލިވުމުގެ ކުރުގެ ދައުލަތާ' އާއި 'ދައުލަތާ އިދާރާތަ ހަމަޖެއްސި ކުރަންޖެހުމުގެ ކުރުގެ ދައުލަތާ' ގައި ކުރި ސާބިތުކުރުން ދިނުމަށް ބާރުލާފައި ވާހަކަދެއްކުމުން ދިޔަ އީ-މެއިލްގެ ކޮޕީ އެއް ނުވަތަ އަސްލެއްވެސް ޝަރީޢަތަކަށް އެޅާރިއި ހުށަނާޅާ ކުރަންކަމެވެ. ފުލުހުން ބަޔާންކުރައްވައި އެބުނާ މެއިލް އެއްގައި ވާއްޖޭގެއް ހުޅާ ދިޔައިރު ތަރުޖަމާ ކަމަށް ބަޔާންކުރެވިފައިވޭ ވިސްނުނީވެ. 'އަތުގަނޑު މަސައްކަތު ހުރިހާމުން ވިހާރު ސަންދާނަށް އެޓަރނީކަމުގެ ދެވަން ޝަކުވާކަރުއި، ނަމަވެސް ކަނޑައެޅުން ރިޕޯޓާ މަސައްކަތް އެއްސަރިބަހުން ސާބަސް ރައްދުކުރެވޭ ކަމަށާއި، އަތުގަނޑު މަރުވަ ވަރަށް ބޭނުން ބަލިފަ އުފާކަމަށާއި، އަތުގަނޑު ބޮޑުބެބެއް ވެސްވަރިސާ އެއްގެ މައުސަލައިގައި ފުލުހުން ހެއްކާއެއްނީވަ ކަމަށާއި، މިކަމުގެ އަލިފު އިންސާފު ގައިމު ކުރެވޭގެ ނިޒާމާ ސިޔާސީ ނިޒާމަށް އެއްވެސް ހެޔޮނިޔަތެއް ނެތި ނިޒާމެއްކަމެއް ކަމަށާއި، އަދި އާއި މައުމޫނުގެ ފުރަތަމަ ކަރުނަ ވަޒީރަކަށް (މައުމޫނަށް ނިސްބަތްކޮށްގެން) ވިދާޅުން މައާފު ދެއްވުން ބޭނުންކޮށް ކަމަށާއި، ފުލުހުން އެއީ މާ ބޮޑު ކަންބޮޑު ނަގައިކަމަށާއި، "ކުޑަކަކާނީގެ" އެއީ އެއްޗެއްކަންވެސް ޔަގީންކޮށް ނަގައި ނުވިސްކަމަށާއި، ފުލުހުން ހޭލުންތެރި ކަންކަމެއް ކަމަށް ވަރާ ކަންކަމެއް ހަމައެކަނި ކަންކަމެއް ހަދައިން ހުށްހަ ވިސްނައި ކަމަށާއި، އެއްވެސް އެހީތެރިކަމަކަށް ބޭނުންކަމަކު، ކޮންމެ ވަގުތަކުވެސް އެހީތެރިވެދޭން ކަމަށާއި، މި ގޮތް އެއީ އެދުރުވެރިވާ ކަންކަމެއް ނުވާތީ ނުނިން ކަމަށާއި، ހުރިހާ މިހުންނަނީވެސް އުފާވެރި މުސްތަޤްބަލަކަށް އެދޭން! މިފަދައިން ނުކުތް.

ޝަރީޢަތުގައި ނިސްބަތުން މި އީ-މެއިލް އާއި ބެހޭ ގޮތުން އިތުރަށް ވާހަކަދައްކަމުން ބޭރު އެގޮތައި އާނާ ޖުމްހޫރިއްޔާގެ އާއްމުއްމަށް ރިޔާސީ އިންތިޚާބު ވެސް ދިޔައިމާއި ކަމަށާއި އެގޮތައި އެއްވެސް ޤާނޫނު ވަކާލާތާއި ދީފައިވާ ކަމުގައި ހުށަހަޅާކަނުކަމެވެ. މި އީ-މެއިލް އެހި ސަންދާނުގެ ފުރަތަމަ އަދަދު ނެރުނު 2001 ވަނަ އަހަރުގެ ޖެނުއަރީ މަހުގައި ނިސްބަތު ފޮނުވާފައިވާ އީ-މެއިލް އެކަށް އެއް ދިޔައިމާ ޖަވާބުދީފައެވެ. ސަންދާނު މައުސަލައާއި ގުޅިގެން އުފެދުނު ހުކުމް ކުރެވިފައިވާ ނަމަވީ މުޖުތަމައު ތެރޭ ކޯޓުގެ ހުކުމަށް ހުރިބޮޑު ކަރުޝަނަށް ޖެހިއްޖައިމާ ސިޔާސީ ނިސްބަތުގެ ބާރުގެ ދެއްކުން ޖެހިއްޖައިވީ ވިސްނުނީ. 'ސަންދާނުގެ ބައިވެރިންގެ ތެރޭގައި ނިސްބަތު ހިމެނިގެން އުޅުނީ އެއްވެސް އަސްލެއް މައުމޫނު ބޮޑުވެގެން ނޫނީ. ނިސްބަތުގެ ސަންދާނުގެ އެއްވެސް މިންވަރަކުގެ ބައިވެރިވުމެއް ނޫނީ. ސަންދާނު ނޫނީ ބަހަރު އެއްވެސް ހާލެއްގައި ނިސްބަތަކު ނުކުރެވޭ. އަވަސްވީގެ އަރުގަތު އިޙްސާނުމް ދިއުމަކާ އަދި އަތް އިޙްސާނުމް ދުވަސް ތުރުކީގެ އަރުގަތެއްގައި މިތަނުން ދޫކުރެވުނީ. ނިސްބަތު ވެސް ތުރުކީގައި އާސާދީއަކީ ސަންދާނުގެ ބަރޯޓަރުގެ ދާވަރުތަކަށް ދޫކުރެވުނީ. ނިސްބަތު އެމެރިކާ ވިޒާ އަދާކުރި އިސްކޯލަށް ދުމުގެ ތުރުކީގެ އަރުއްދުގައި ކަމުން ދިރުން، ސަންދާނުގެ ހަރުގެތް އަރުމާނުކަމާ ބަލައި އާނާގެ

މަސައްކަތް ހުރުމަށް ކުރިމަތިވެއެވެ. މިކަމުގައި އެއްވެސް ގެއްލުމެއް ގެރިހާހުން ނުވެވެ. ނިސްބަތުގެ މައުމޫނަށް ސާބިތުވާން ކުރަނީ ސަންދާނާ އީ-މެއިލް އެއް ފޮނުވިފައެވެ. އަދި އާގައި މައުމޫނު ފުރިހަމަ ކަނޑައެޅުމެވެ. ސަންދާނަށް ސަފްރީބަތަށް ވަރަށް ކުރިޔަށް ދިޔަ ދުވަސްވަރު ކަމެވެ. އެއީ ވަރިކާމަރު ހިސްކޭތް އީ-މެއިލް ދިނުމެވެ. ނިސްބަތުގެ އީ-މެއިލް އެއްވެސް ކަމެއް ފުރިހަމައެއް ނުކުރެވުނަމަވެސް ބުނީ. އަދި ޖަވާބު ސަފާރީގައި، ފަސްކުރެވިފައިވާ ނިސްބަތު ކުރީގެ ހިތާމަ ގުޅިގެން ތަކުރާރުކުރިކަމަށް އަދި ސަރުކާރުން ފެށިގެން ތަފާތު ޝަކުވާތަކެއް އަރުވައިގެން ދިޔައެވެ.

ސަންދާނުގެ ބައިވެރިންގެ ތެރޭގައި ނިސްބަތު ހިމެނިގެން އުޅުނީ އެއްވެސް އަސްލެއް މައުމޫނު ބޮޑުވެގެން ނޫނީ. ނިސްބަތަކީ ސަންދާނުގެ އެއްވެސް މިންވަރަކުގެ ބައިވެރިއެއް ނޫނީ

ސަންދާނު ނެރުނު ދިނުގެ ހުރިބަސް ކުރުމުން އެދުމުން ނިސްބަތު ކާބުގެ ޝަރީޢަތް މަޖިލިސްގައި ބުނެދެއެވެ.

'އިސްތިއުފާ ދީ - މި ދިން ބަދަލުގެ އަރިހުން ހުރިބަސް ކުރުމުން އަމުރުކޮށް ބަދަލު - އަމުރުގެ ސަންދާނާ ހުރި ކޮން ގުޅުމެއް އެބަދަލުވެގެންދާ އެއްސަރާ ދައުލަތާ' އެހެން ނަމަވެސް ޖާނު ހުރިބަސް ކުރުމުގެ ސަންދާނު މައުސަލާގެ އެކަކާވެސް ސާބިތު ނުކުރެވުނެވެ.

ފުލުހުންގެ ތަޙްޤީޤު ނިސްބަތު ދިފާޢުގެ ބަޔާންގައި ވާހަކަދައްކަމުން ސަންދާނު ނެރުމުގައި އެއްވެސް ވަރަކަށް އާނާ ބައިވެރިވެފައިވާކަން ދައުލަތުން އެއްވެސް އިސްބާތެއް ނުވެ އާނާ ލަފާދިއްޔާ ވިސްވެސް ނުވެއެވެ.

މަޖިލީގައި ތަޙްޤީޤު ވާހަކަތަކާއި ގުޅިގެން ފެނިފައިވާ އެގޮތުން 'ދައުލަތާ އިދާރާތަ އަމަޖެއްސި ކުރުމުގެ ދައުލަތާ' އިން ނިސްބަތު ކުރަންތިލާ 10 އަހަރުގެ ޖަލަށްލުމުގެ ހުކުމް ކުރުވިއްޖެ ކަނޑައަޅައިން އާނާ ސަންދާނު ނެރުމުގައި ބައިވެރިވުމުގައި ވާހަކަ އެއްނުނެ ކަމުގައެވެ. އެއީ ނިސްބަތު ދޮގު މައުމޫނު އަރިސްލާމާ ޚިލާފު އެހެރީ އިއްޔެ ހުކުމްކުރެވި. މައިގާ ސުޕްރީމްގެ 8 ވަނަ މާއްދާގަ ވާހަކައިގެ ހަވާލާ ދެމުން ނިސްބަތު ޝަރީޢަތުގައި ބޭނުމާލުނު ވިސްނުނީ. 'ދީނީ ބަހުސްކުރުން އަދުލު އިންސާފު ގައިމުކުރުމަށެވެ. ދީނީ ބަހުސްކުރުމުގެ ހިމާޔަތާ ތެދުވެރިކަން އަދުލު އިންސާފު ގާއިމުކުރުމުގެ ހަރަކާތް ނަހަދާނެވެ.' ☐

ސަޔިދުޖޫބްރާ މަގު ދަރުމަވެރި ވިހުން މެރި ރޯރިސާ އެންޑޫ، ޖެސްޕްޑޮރާ މަގުގެ ގުރުއާނާގައި ނިސްބަތުގެ ދަރުމަވެރި 10 އަހަރުގެ ހުކުމްގެ ދަރަޔާކަމަ އެއްބަޔަ ފެއިލްކޮށް ބާރީ ބަޔަ އަމުރާކުރަމުން ބަދަލުކޮށް، މިހާރު ވަރީ ފިޔައްދަން އަމުރާޑަފައެވެ.

mysandhaanu@hotmail.com

ދަޢުވަތާ އިދިކޮޅު އަމަލެއް ކުރަންޖެހުމުގެ ކުރުގެ ދަޢުވާއަށް ޝަރީޢަތުގެ މަޖިލިސް އިން ސަމާލުވުމާ ހަމައެކަނި ބަޔާން

29 މޭ 2002

ޝަރީޢަތުން ނަގާފައިވާ މި ކުރުކުރު ބަޔާންތަކަކީ ދެކުޅުނު ވާހަކަތައް ވަރަށް ބޮޑަށް ހުރިހާ ކުރިމަތިން ފަހު މިއަށް ވަރަށް ގިނަ ވާހަކަތައް މުޅިން އުނިކޮށްފައި ލިޔެވިފައިވާ ބަޔާންތަކެކެވެ.

އަހުމަދު އިބްރާހިމް ދީދީ

އަލްފަސީރުގެ މައްޗަށް ދަޢުވަތުން އެކުރައްވި ދަޢުވަތާ އިދިކޮޅު އަމަލެއް ކުރަންޖެހުމުގެ ކުރުގެ ދަޢުވާއާ ގުޅޭ ދަރުސަކަމުގެވެ. އެދުއްވާގެ އަބްޖަދުން އަލްފަސީރު އިންކާރު ކުރައްވަމެވެ. އަލްފަސީރު ކޮންފަދަ ކަމެއް އާއްމުންގެ ތެރޭގައި ދެކުނު ވާހަކަތަކުގެ ތެރެއިން ބަލައިލުމުގައި އެގޮތަށް ހިމެނޭ ގޮތަކީ ހިމެނޭ ބަޔަކު ވާހަކަތައް ލިޔުނު ފޮތްތަކާއި އަލްފަސީރު ކުރިން ލިޔުއްވި އިބްރާހީމް މޫސާ ލުތުފީ އާއި ހަވާލުދެއްވަމެވެ. ސަންދާނު ޝަރީ ޢާއިލާއިން ހުއްދަ ނަގައިގެން ނަޝީދު ޝަރީޢަތް ޝަރީޢަތުގެ އަލްފަސީރު ގަބޫލުކުރައްވަމެވެ. އަދި އެޝަރީ ސިޔާސީ ޝަރީޢަތުގެ އެވަނަ ހުކުމް ވެއްދެވުމެވެ. އަލްފަސީރު ދިވެހި ގައުމަށް އިސްލާމް ދީނުގެ ޢަޤީދާ ހިމެނޭ ވާހަކަތައް ލިޔުއްވައި ނަގާފައިވާ ފޮތްތަކެވެ. ދިފާޢުކުރައްވާ އަލްފަސީރު ލިޔުއްވި ބައެއް ވާހަކައިގައި ދަޢުވަތާ އިދިކޮޅު އަމަލެއް ހިންގުއްވުމުގެ ތުހުމަތުގައި ތުހުމަތުކޮށް ނުކުތުމެވެ. މަޖިލީހުގެ ދެކޮޅު ކުޑަކުޑަ ކޮމިޓީގައި އަލްފަސީރު ތަޖުރިބާ ހުރި އެކަން ހިއްސާކުރައްވައިގެން ވާހަކަފުޅު އަލްފަސީރު ތިލަވެ ބޮޑުވުމެވެ.

މުހައްމަދު ޝަރީފް

އަލްފަސީރުގެ މައްޗަށް ދަޢުވަތުން އެކުރައްވި ދަޢުވަތާ އިދިކޮޅު އަމަލެއް ކުރަންޖެހުމުގެ ކުރުގެ ދަޢުވާއާ ގުޅޭ ދަރުސަކަމުގެވެ. ދެންނެވި ދަޢުވާގެ ވެރިޔާ އިޤުރާރުވެފައި ބައްޔިނާތު ބަޔާން ކުރުމުގެ މަރުހަލާގައި ވެރިކަމުގެ މަސައްކަތް ބޭނުންކޮށް އަލްފަސީރު ކުރިއަށް ގެންދިޔައީ ބޮލުގައެވެ. އަލްފަސީރު ކޮޅަށް ސަންދާނު ހުށަހެޅުމަށް އަލްފަސީރުގެ އެކައުންޓުން ލިބިފައި ހުރި ރަސްމީ ސިޔާސަތު ޖާގައާ އަލްފަސީރު ގޮތުގެ ތެރޭގައި ދައުރެއް ދެއްވީ އަލްފަސީރު ޢިނާޔަތް ލިބިފައި ވަނީއެވެ. އަދި ތަރުތީބާއި ޚިލާފުވުމުގެ ޝަރުތު ހުރި ވާހަކަތައް އަލްފަސީރުގެ ވިސްނުމަކީ ބައެއް ގޮތްގޮތުން ތަފާތު ގޮތެވެ. ވާހަކައިގެ ގޮތުގައި ދެވަނަ ޝަރީޢަތަށް ނުކުތުމެވެ. މިގޮތުން ބަޔާން ކުރުމުގެ ތަފްސީލު މަޢުލޫމާތު ހުށަހަޅައިދެއްވީ ވަކީލު ބޭނުންކުރާތީ ހިއްސާކުރެވޭ ވަކިވަކި ބައިތަކުގެ ތެރެއިން ހަމައެކަނި ބާރުގެ ދަށުން ފެށުނު ދަޢުވާއެވެ.

އިބްރާހިމް މޫސާ ލުތުފީ

އަލްފަސީރުގެ މައްޗަށް ދަޢުވަތުން އެކުރައްވި ދަޢުވަތާ އިދިކޮޅު އަމަލެއް ކުރަންޖެހުމުގެ ކުރުގެ ދަޢުވާއާ ގުޅޭ ދަރުސަކަމުގެވެ. އެދުއްވާގެ އަބްޖަދުން އަލްފަސީރު އިންކާރު ކުރައްވަމެވެ.

މުހައްމަދު ސަޢީދު ޝަރީޢަތް ކުރުމުން ސަޢީދު ޢާއިލާއިން ޝަރީޢަތަށް ހުށަހަޅުއްވައި ޝަރީޢަތަށް ނުކުތުމެވެ. އަދި އަލްފަސީރު ހުއްދަ ބިނާވުމަށްޓަކައި އެއް ފުރުސަތުގައި ދަޢުވާ ބަލައިގަނެ ކަނޑައެޅުނީ ސަމާލުވުމެވެ. ޝަރީޢަތުން ނަގާފައިވާ ވާހަކަތަކާއެކު ސަޢީދު ޙަޤީޤަތެއް ދެއްކުމުގެ ސަބަބުން ޢާއިލާގެ ތެރޭގައި ބާރުތަކުގެ ހަނގުރާމައެއް އެދުމަށް އަލްފަސީރު ހާޒިރުވީއެވެ. ބަލާފައި ފުރަތަމަ ދަޢުވާ ހުށަހެޅުމާ ސަރުކާރުން ދިޔަ ދަޢުވާ ފަރާތުން ބަޔާން ކުރެއްވިއެވެ. ރައްޔިތުން އެކަމަކު ނުވަތަ ބަލައިގަތުމުގެ މަރުހަލާގެ ބަޔާން ކުރެއްވިއެވެ. ބައެއް މީހުންގެ ސަރުކާރު ރައްޔިތުން ފާޅުކުރާ ވާހަކަތައް ސަމާލުކަމާ މެދު ބަޔާން ދެއްވާ ވަކިވަކި ވާހަކަތަކެވެ.

އަމަލުތައް ދުސްތޫރާއި ޚިލާފަށް ޢަމަލުކުރުމުގެ ތުހުމަތުގައި ޝަރީޢަތުގެ ކުރިމަތިން ދުވަސްތަކުގައެވެ. ދަޢުވާގެ ބަޔާން ބަލައިގަތުމުގެ މަރުހަލާގެ ބަޔާންތަކެވެ. ބައެއް މީހުން ހިމެނޭ ގޮތުގައި ވަރަށް ގިނަ ކަމެއް ދެކޭ ގޮތުގައެވެ. ޝަރީޢަތުގެ ހުކުމް ޤަބޫލުކުރުމަށް އެދިވަޑައިގެން ސަރުކާރަށް ދެވަނަ ފުރުސަތެއް ދެއްވީއެވެ. ސަންދާނު ނުކުތީ ލިޔުއްވުމާއި ގުޅިގެން ބޭނުންކުރެއްވި ވަކީލުންނެވެ. އެކަން ހަލާކުކުރުމާއި ހުއްދަ ނަގާފައި ވާހަކަފުޅުގެ ބަޔާން ކުރުމެވެ. ދަޢުވާގެ ތަފްސީލުން ސަޢީދު ވަކީލުން ދެއްވި ކަންކަމާއި ބެހޭ ވާހަކަތަކެވެ. □

ދުވަހަކުން ދަސްކުރާށެވެ!

ސަންދާނު މައްސަލައިގައި ހިމެނޭ މީހުންގެ މަސައްކަތް ކުރުވުން ބޭނުންކުރި އަސާސީ ޙައްޤު ރަނގަޅު ނުކުރުން ފާހަގަކުރުމުގެ ގޮތުންނާއި، މައްސަލައިގައި ބައިވެރިވީ މައްސަލަ ދުރުކުރުން، ދުނިޔޭގެ އިންސާނީ ހައްޤުތަކަށް ހިތާމަ ކުރުމަށް ގޮވާލާ ކަންތައް ޖަމާޢަތް ތަރުތީބުވެ، ނުހަނު ހިތާމަ ކުރުމަށް ކަނޑައެޅި ޖަމާޢަތްތަކުގެ ތެރޭގައި ބާރު ގެއްލުމުގެ ސަރުކާރު ތަރުތީބުވެ، ދެން އިން އަދި ބާރު ގެއްލުމުގެ ނުކުތުމުން ސަރުކާރުގައި ދަރުސަކާ ސުލްޙަކަމުގެ ދިފާޢުވެއްޖެ ދުވަސް ބަލައިގަން ޖަވާބު. ސަރުކާރުން ބަލާ ގޮތުގައި ސަންދާނު ނިކުތް މީހުންނަށް ޙައްޤުގެ އަހަރުން ޢަމަލުކުރުމުންނާ އެއް ހަމައިން ވާހަކަގައި ކަޅުއެޅުވުމާ ގޮތުން ޝަރީޢަތުގައި ދިފާޢީ ވަކީލުން ބޭނުންކުރުމުގެ ހުރިހާ ދުވަސް ކަމަށާއި، އެހެން

ނަމަވެސް އެމީހުން ދިފާޢީ ވަކީލުން ބޭނުން ނުކުރި ކަމަށާއި، އަދި ޤާނޫނީ ހައްޤުތަކަކުން މައްސަލަ ހުށަހެޅޭ ފުރުސަތު ހުރި ޓެކްސްޓްތަކުގެ ދުވަސް ކަމަށާއި، އެކަމަކު ޤާނޫނީ ހައްޤުތަކުން ވަކި އެހީއެއް ހޯދުން ހުށަހަޅަން ކަމަށެވެ. މިގޮތުން ދުވަސް މައްސަލަތަކުގެ ދުވަސް ބަލާފައި، މިއަދު ގެއްލާއި ގަޑިތަކާއި އެކު ސަރުކާރުން ހަދައިދެވުނު ދުވަސްތައް ސާބިތުވާ ދުވަސް އެބަޔާނުގެ ސަރުކާރު ހިނގައިދިޔަ އިސް ވެރިންނަށް އަދިވެސް ނުކުތް ހުކުމްތަކާ ބެހޭ ވާހަކަތައް ހިމާޔަތް ކުރެއްވި ކަމަށެވެ. މިގޮތުން ކޯޓުގެ އެންގުމަށް ހަމަވާ ތަރުތީބު ހުރި ތަފާތު ސަރުކާރު ހިނގައިގެން ދިޔަ ވަކިވަކި ސަރުކާރުގެ ގޮތެއް ދިނުމަށް ކުރެއްވި ބިލާތު ދުވަސް ހިމާޔަތް ކުރުމަށް ބަލަހައްޓަވާ ދުވަހެއް ބަލާފައި މިއަދުވެސް ވަކިކަމާ ހިފުމުން ފުރިހަމަ ބައިގައި ވެރިކަން ހިނގަން ތިބި ރަށްތަކުގެ ދުވަހުގައި

އަމަލުތަކުގެ ޢަމަލުތަކުގައި ސިފަކުރަށްކުރަށް ކަމެއް ނުހަނު ނިންމައެވެ. އަބަދުވެސް އަޑުއިވޭނީ އަސާސީ ހަމަތަކުގެ ވަރަށް ތާއަށެވެ. ކަޑަށް ފުސް ރައްކާކުރުމަށް ދެކެވޭ މަސައްކަތެއް ބޭނުންކުރުމަށް ކަޑަށް ބަރުމަށް. އެކަމަކަށް ހައްޤުވެރިޔާ ހަޤީޤީ ދުވަސް ނުވަތަ ހަމަވާ ބޮޑުކުރުމަށް ފަހު ކަމުގެ ފަރާތުން ޖަވާބު ދާނެއެވެ. މައްސަލަތަކަށް ފުރުސަތު ބޭނުންކުރާ ސަރުކާރަށް ހަމަވާ ހުރިހާ ތަނެވެ. ސަންދާނު ނުކުތީ ދިއްލައިގަތުމަށް ބަލާކަށް ބޭނުމެއް ނެތެވެ. އެއީ އެދުމަކީ ހުރަސް ކޮށްގެން ކުރުން ބައެއް. މައްސަލައަކީ ހުޅުމާލެއަށް ސަރުކާރު ހޯދާ ހައްގެ ކަމާއި ކަން ކުރުން އަސާސީ ބައިވެރި ވޭނެއެވެ. □

mysandhaanu@hotmail.com

> ޙައްޤުގައި ޒިޔާދު ފޮނުވިއްޖެ މިސްކިތްތަކަށް ފާހަގަކުރެވޭނެ ވަކި ގޮތަކީ ކޮންބޮޑެއް. އެކަމަކަށް އެއްވެސް ފަރާތަކުން ހުއްޓުމެއް ނުދޭށެވެ.
>
> މަޤާމު - ބޮޑުބޭފުޅެއްގެ ދިވެހިރާއްޖޭގައި

> އެމީހުންނަށް ހަމަޖެހުން އުފެއްދުމަކާއި ތަރައްޤީކުރާ ހިއްވަރުދޭ އަމަންއަމާންކަން ނަގާލަން މަސައްކަތްކުރި ބައެއް.

ސަންދާނު މައްސަލައާގުޅޭ ސުވާލެއް ކުރުމުގެ ޙައްޤު މަޤާމު ދެ ޖަވާބު

ޒިޔާދު ފާހަގަކުރުމުގެ މިސްކިތްކަން

އެމީހުންގެ ބައިވެރިއަށް ފުރުސަތު ގޮތަކަށް ޒިޔާދުގެ ފުރުސަތު ހަރަކާތް ގަވާއިދުން ހަރަކާތް އެކުރުވުމުން ގޮތްގޮތުން ފާހަގަކުރުމުގެ މިސްކިތްކަން ގާތުގައި ޢަމަލުކުރަން ލިބިގަތުމަށް.

ފާހަގަކުރުމާއެކު 25 ވަނަ މަހާރު